KESKNÄDAL

Ilmub aastast 1999

Hind 0,58 €

ISSN 1406-9083

Nr 27 (756) 20. juuli 2011

RAHVA POLIITIKALEHT

Toobal: Ratas Keskerakonna juhina kindlustaks Ansipi ja Ilvese võimu

Keskerakonna peasekretäri Priit Toobali intervjuu Kesknädalale

Kuidas sulle, Priit, tundub: millise positsiooni peaks Kesknädal võtma Keskerakonna esimehe kandidaatide üle peetavas diskussioonis?

Algul tundus mulle, et Kesknädal peaks hoidma neutraalset joont. Nii oleks ju teoreetiliselt õige. Kui aga vaatan viimaste päevade meediat, kus Postimees ja Eesti Päevaleht, Delfi ja Rahvusringhääling mõõdutundetult sõimavad Edgar Savisaart ja ülistavad Jüri Ratast, siis tundub mulle, et erapooletusest ei tule midagi välja. Kui parempoolne Eesti meedia suunab kõik pallid ühte väravasse, siis ei tohi meie ometigi teist väravat kaitseta jätta, isegi selle väikese jõuga, mis on ajalehel Kesknädal.

Kas vastab tõele, et Ratase ülesseadmine parteijuhi vastaskandidaadiks on mõeldud karistuseks Savisaarele selle eest, et tal jätkus söakust toetada Indrek Tarandi ülespanekut vastaskandidaadiks Toomas Hendrik Ilvesele?

Ei usu, et Ratas ise sellest asjast nii aru saab. Tema toetajate hulgas on aga kindlasti poliitikuid, kes Tarandi ülesseadmise eest soovivad Savisaart „karistada“. Küllap tunnistab ka Ratas ise ühel päeval, kuidas tema ja mõned tema sõbrad hääletasid Keskerakonna volikogus, kui otsustati Tarandi ülesseadmise küsimust.

Selgitaksin Ratase ülespanekut teisiti. Nimelt ei võimalda see meil pidada kampaaniat Tarandi toetuseks. Me peame selle asemel tegelema oma esimehe kaitsmisega. Tahetakse teha meid presidendivalimiste ajaks võitlusvõimetuks, et tagada Ilvesele soe koht Kadriorus ka järgmiseks neljaks aastaks.

Loe edasi lk 3

Hans H. Luik: Mart Laar on Res Publica pantvang

16. juulil kirjutas uudisteportaalis Delfi meediaärimees Hans H. Luik seda, et ta ei usu abstraktsetesse põhimõtetesse. “Seetõttu imestan, kuidas IRL-i vana kaardivägi alles nüüd märkas, et erakonnas jääb puudu konservatiivsusest ja avatusest. Sama seltskond on ometi Mart Laari toetanud palju pöörasemate otsuste puhul, kui Res Publica poiste hääled veel peened olid, ja mingit kobinat pole olnud,“ kirjutas Luik.

Ta tõi näite sellest, et kümme aastat tagasi Isamaa valitsus üritas pisku raha eest Eesti põlevkivivarusid pantida ja Narva elektritootmise erastada. „Tookord astus nõunik Kersti Kaljulaid ainsana Isamaa sees hädavajaliku rahvusliku ja konservatiivse sammu, et jama peatada. Rahvuslikult ja konservatiivselt tegutsesid hoopis Jüri Käo ja Toomas Luman Eesti Energia nõukogus ning Rahvaliit 160 000 allkirja kogudes. Riigimehed Herkel, Lukas, Ammas, Nutt, Altosaar ning teised vaatasid pealt,“ märkis Luik.

NRG tegi läbi pankrotiprotsessi. Lepingud ja osalused Narva elektrijaamades oleksid turule paisatud. „Kurat küll, põlevkivijaamad võiksid praegu vabalt Putini käes olla, koos Eesti kohustusega 15 aastat ainult sealt elektrit osta,“ rõhutas Luik.

„Nii et kui “kampsunite” putkast kõrges kaares välja pissiti, polnud neil viga midagi. Nüüd, kui “kampsunite” endi putkat tabab Laar ja Res Publica isevalitsuslik juga, on hala lahti. Millist avatust te ise Eestile pakkusite, kui võimul olite, kallid eakaaslased?“ küsis Luik.

“Mäletame näiteks, kui Isamaaliit tõi poliitilisele areenile Jüri Mõisa. Maskid langesid ja ilma igasuguse keerutamiseta hakati Tallinna volikogus hääli üles ostma. Linna omandist kadusid Tallinna Vee enamusaktsiad. Suurema osa raha sai Inglise ostja firma bilansist kohe välja võtta.

Loe edasi lk 3

Juhtkiri

Euroopa võitleb liiklussurmade vähendamise eest

VILJA SAVISAAR-TOOMAST
Euroopa Parlamendi transpordi- ja turismikomisjoni liige

Eestis hakkas 1. juulist kehtima uus liiklusseadus, mille peaeesmärk on liiklusohutuse suurendamine.

2001. aastal avaldatud Euroopa transpordipoliitikat käsitlev valge raamat sisaldas kaugeleulatuvat eesmärki vähendada liiklussurmade arvu Euroopa Liidu teedel 2010. aastaks 50%. Aastatel 2001–2009 vähenes liiklussurmade arv siiski vaid 36% võrra. 2009. aastal hukkus Euroopa teedel peaaegu 35 000 inimest.

Eestis hukkus liiklusõnnetustes tänavu viie kuuga neljandiku võrra rohkem inimesi kui mullu sama ajaga. Politsei- ja Piirivalveameti andmeil oli tänavu hukkunuid 33, mullu samal ajal oli 24. Maanteeameti andmetel hukkus mullu liiklusõnnetustes 78 inimest, 2009. ja 2008. aastal vastavalt 100 ja 132.

Euroopa Parlamendi transpordikomisjon on ebamõistlikult suure arvu liiklussurmade tõttu tegelnud viimased kaks ja pool aastat vastavasisulise direktiivi ettevalmistamisega. 6. juunil kiitis Euroopa Parlament heaks direktiivi piiriülese teabevahetuse kohta liiklusohutusega seotud liiklusnõuete rikkumise puhul, et suurendada meie inimeste ohutust liikluses ning vähendada liiklusnõuete rikkumistest tingitud surmasid. See on esimene oluline samm selles suunas.

Direktiivi ajendasid vastu võtma uuringud, et liiklusõnnetusi põhjustanud ja teistes riikides elavate isikute osakaal on ebaloomulikult suur, eriti kiiruseületamisel. Samas jäävad selliste liiklusrikkumiste eest määratud karistused täide viimata. Eriti juhtub seda automaatselt registreeritud rikkumiste korral, mille arv on tunduvalt suurenenud seoses automaatsete radarisüsteemide laialdase paigaldamisega Euroopa teedele. Niisugune suhteline karistamatus kahjustab liiklusohutuse eesmärke ja vähendab kontrollimise usaldusväärsust, sest kõiki isikuid tuleb kohelda võrdselt.

Kaks ja pool aastat tagasi Euroopa Parlamendis esimese lugemise läbinud direktiivis käsitleti vaid nelja kõige enam liiklussurmi põhjustanud rikkumist, milleks olid kiiruse ületamine, joobes juhtimine, turvavöö mittekinnitamine ja läbisõitmine punase tule alt.

Samuti keskenduti esimesel lugemisel karistuste rakendamisele, mis olulisel määral oleks suurendanud soovitud eesmärkide mõju. Kahjuks Euroopa Nõukogu soovil muudeti õigusakti õiguslikku alust, ning seetõttu ei saa enam rääkida piiriülesest karistuste rakendamisest, vaid lihtsalt teabevahetusest.

Teisele lugemisele Euroopa Parlamendis jõudis direktiiv käesoleva aasta alguseks. Direktiivi lisati järgmised rikkumised: sõidukijuhtimine narkojoobes, kiivri mittekandmine, keelatud sõiduraja kasutamine, mobiiltelefoni või muu sidevahendi keelatud kasutamine juhtimise ajal. Kõigis liikmesriikides ei tunnustata neid rikkumisi küll ühtmoodi, näiteks erineb suhtumine mobiiltelefoni kasutamisse. Direktiiv ei ühtlusta liiklusnõudeid ega karistusi. Ettepaneku kohaselt luuakse liikmesriikide vahel elektroonilise andmevahetusvõrgu kaudu teabe vahetamise menetlus, mis võimaldab tuvastada õigusrikkumise toime pannud sõiduki. Pärast sõiduki kindlakstegemist saadab selle riigi pädev asutus, kus liiklusnõuete rikkumine toimus, sõiduki omanikule vastava teate, millele järgneb tavapärane karistuste nõudmise protseduur.

Kuna teabevahetus on oluliselt seotud privaatsete isikuandmetega, tegin mitmeid ettepanekuid rangema ja selgema andmekaitse osas, mis leidsid ka toetust. Usun, et nüüd ei ole võimalik kasutada delikaatseid isikuandmeid muul otstarbel, kui liiklusrikkuja teavitamiseks ja karistuse menetlemiseks.

Liikmesriikidel on nüüd kaks aastat aega direktiivi jõustamiseks. Euroopa Liberaalid taotlesid ka nõuet, et liikmesriik edastab Euroopa Komisjonile teavet, millisel määral vastab antud riigi seadusandlus käesolevale direktiivile ning millal tehakse vajalikud muudatused seadusandlusesse. Euroopa Liidu õiguses nimetatakse neid korrelatsiooni- ehk vastavustabeliteks, mille sisseviimine igasse EL-i õigusakti on olnud pikkade diskussioonide teema. Poola, kelle eesistumine algas 1. juulil, on võtnud selle oma tegevuskavva. Loodan, et Eesti võtab direktiivi kiiresti üle ning kohaldab oma seadusi vastavalt sellele. See ei ole seadus lihtsalt seaduse ja selle vastuvõtmise pärast, vaid sel on konkreetne eesmärk – päästa inimelusid Euroopa teedel.

KESKNÄDAL

Aadress: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Urmi Reinde	urmi@kesknadal.ee	**6 274 583**
Poliitikatoimetaja Ivari Vee	ivari@kesknadal.ee	**6 274 573**
Uudistejuht Indrek Veiserik	indrek@kesknadal.ee	**6 274 571**
Toimetaja Tiit Maksim	tiit@kesknadal.ee	

Toimetus käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

NÄDALA NUPUD

Laar lasi IRL-is agressiivsemal tõul võimust võtta

Hiljuti andsid meediaväljaanded teada, et juba pikemat aega saab nädalas korraks kokku või vahetab kirja teel mõtteid IRL-i „kampsunite“ grupp nimega „*C'est la vie*“, kelle püüdluseks on valimisteks uue jõu koondamine. Selles klubis arutavad omavahel tulevikuplaane näiteks Tõnis Lukas (***pildil***), Andres Ammas, Andres Herkel, Mart Nutt ja Aimar Altosaar.

„Isamaa ja Res Publica Liidu ühenderakonnas pettunud vanad isamaaliitlased ehk „kampsunid“ ei ole juba tükk aega oma nördimust tagasi hoidnud. Nad kritiseerisid respublikaanide lühinägelikkust enne märtsivalimisi, mil mitmes piirkonnas ei olnud võimalik vana Isamaaliidu esindajat üles leida,“ kirjutas Postimees.

Kesknädal on juba pikemat aega korduvalt kirjutanud IRL-is valitsevatest pingetest. Teadmine, et Res Publica armutult mehitas partei võimuladvikut omadega ja „kampsunid“ vastasleeri tõmbusid, pole poliitikaga veidi kursis olevatele inimestele mingi uudis. On hea, et lõpuks see sisetüli ka avalikkuse ette jõudis. Kahjuks küll mitte meedia, vaid „kampsunite“ initsiatiivil.

„Küsimus on selles, kas Mart Laar teadis, et IRLi suurkogul heidetakse vanad Isamaaliidu juhatuse liikmed üle parda? Kas ta teadis, et Indrek Raudne, Urmas Reinsalu, Tõnis Palts ja teised värbavad uusliikmeid nagu juunipöörde eel värvati setu revolutsionääre, kes siis bussides kohale tuuakse ja vanad "kampsunid" juhatusest välja hääletavad?“ küsis möödunudnädalases Eesti Ekspressis meediaärimees Hans H. Luik.

Kesknädalal jääb vaid nõustuda Luige arvamusega, et Mart Laar teadis seda hästi.

Põhja-Ameerikas elab hallorav. See on loom, kelle süül on tavaline pruun orav Inglismaalt juba peaaegu et kadunud – halloravad on looduses võimust võtnud, tehes seal palju pahandust. Nüüd on Inglismaal alles jäänud vaid üksikud harvad piirkonnad, kus harilikku oravat veel näha võib. Halloravad on lihtsalt märksa kogukamad ja agressiivsemad ning seetõttu osutunud aja jooksul oravariigis edukamaks. Just samasugust nähtust võib piltlikult võrrelda ka IRL-is toimuvaga, kus võimust on võtnud „kampsunitest“ märksa agressiivsem tõug – Res Publica nime all.

Mart Laar pidi teadma, et tema erakond on langemas Res Publica tiiva kontrolli alla. Mugava ja poliitikas praktiliselt kõik saavutanud mehena ei olnud tal aga mingit soovi hakata oma närve rikkuma, tegeldes ka poliitikaelus „halloravatõrjega“. Laar arvestas sellega, et Res Publica vajab teda jätkuvalt kui partei „vapilooma“. Seega tema jaoks oli kindel ja soe koht parteisiseselt ka edaspidiseks tagatud. Inimliku väärikuse allakäigutrepil üha madalamale astuv Laar sel moel sisuliselt hülgas vanad võitluskaaslased Nuti, Altosaare, Herkeli jt. Miks? Sest tal oli nii mugavam.

Tihti õllevahust tilkuva habemega, asjaajamistes kohati räpakas ja saamatu Laar on praegu kui savi kalkuleeriva ja emotsioonidest võõrandunud Res Publica käte vahel.

Viimasel ajal üsna sagedased kaitseminister Laari diskrediteerivad uudised (näiteks see, et ta lasi oma õllejoomise Soome peaministri Kataineniga kaitseministeeriumil kinni maksta) ilmselt pigem meeldivad Res Publica tiivale. Sest seda enam on Laar ju nende poolt manipuleeritav. Lisaks tõmbab Laar oma õlleuudistega kõigi „kampsunite“ mainet pidevalt alla, mistõttu pole ime, kui viimased soovivad temast distantseeruda.

„Kampsunite“ praegune kurtmine tekkinud situatsiooni üle on aga selgelt hilinenud. Mingit uut parteid vaevalt et selle seltskonna väljaastumisest sünnib. Küll aga on Kesknädal ühiskondliku diskussiooni pidamise ja avatumaks muutmise eest valmis toetama „kampsunite“ väljaütlemisi.

Tuiksoo: Eesti põllumees peab saama keskmist toetust!

Riigikogu maaelukomisjoni liige Ester Tuiksoo (***pildil***) osales Brüsselis parlamentidevahelisel maaelukomisjonide kohtumisel, mille teemaks oli Euroopa Liidu ühtne põllumajanduspoliitika reformini aastal 2014+. Tuiksoo rõhutas oma ettekandes otsetoetuste võrdse maksmise vajadust.

„Tervitan teadusraha meetmete loomist järgmiseks finantseerimisperioodiks ühtse põllumajanduspoliitika süsteemi, mis aitab kindlasti kaasa põllumajanduse kui teaduse edukamale ja kiiremale arengule,“ rääkis Tuiksoo.

Tuiksoo sõnul valmistab aga samas endiselt muret otsetoetuste erinevus Euroopa Liidu „vanade“ ja hiljem liitunud liikmesriikide vahel. „Uue eelarvekava kohaselt veel arutletakse põllumajandustoetuste taseme ühtlustamise üle, kuid Eesti vajab ja peab kindlasti nõudma vähemalt Euroopa Liidu keskmisele toetusetasemele vastavat toetust.“

„Lisaks leian, et Euroopa Liidu põllumajanduspoliitika reformimisel tuleb senisest enam hakata väärtustama tootmisahelas just tootjat tagamaks kvaliteetse toidu tootmist,“ lõpetas Tuiksoo.

Parlamentidevahelisel maaelukomisjonide kohtumisel osales ka rahvusparlamentide ja Europarlamendi saadikuid.

HIIBUSE NÄDAL

Toobal: Ratas Keskerakonna juhina kindlustaks Ansipi ja Ilvese võimu

Keskerakonna peasekretäri Priit Toobali intervjuu Kesknädalale

Algus esilehel

Miks seda Ratase kandideerimist nii tõsiselt võtate? Savisaarel on kongressil olnud ju sageli vastaskandidaate – Kallo, Kreitzberg, Raudvere jt –, aga ta on ikka peale jäänud. Kas nüüd on selles suhtes kahtlusi?
Siis pidi Savisaar konkureerima tõepoolest vastaskandidaatidega, aga nüüd osaleb ses võitluses kogu õukonnameedia, ja mitte ainult. Ka mõned ministeeriumid tegelevad rohkem Savisaarega, kui oma põhikirjaliste ülesannetega.
Asjal on ka psühholoogiline külg. Keegi Savisaare konkurentidest ei kuulunud tema õpilaste hulka. Jüri Ratas kindlasti oli seda – ilma Savisaareta ei oleks temast saanud ei erakonna juhatuse liiget, Tallinna abilinnapead ega linnapead, veel vähem Riigikogu aseesimeest. Kui ma loen Jüri Ratasele ettevalmistatud kirjutisi, siis mõtlen sageli: „Ka Sina, Brutus!“ Ma ei tea kedagi Jüri Ratase põlvkonnast, keda Savisaar oleks rohkem kasvuhoonetingimustes hoidnud. Selles mõttes tuli mulle Ratase kandideerimine Savisaare vastu halva üllatusena. Aga ju osutus mees nõrgemaks kui ette kujutasime. Ja kui igal sammul korrutatakse – Sina oled parem kui teised! –, siis lõpuks sõidabki katus ära.

Kas lähiaeg tõotab siis ägedat valimiskampaaniat Keskerakonna sees?
Ei usu, et ägedat. Jüri Ratase poolt on tark hoida „hea poisi“ oreooli ja püüda seista pigem Savisaare kõrval, mitte aga tema vastu. Nii on ta vähemalt ise öelnud. Võitlema hakkavad teised, kellel sageli ei ole Keskerakonnaga midagi pistmist. See saab olema valimiskampaania, kus põhiline osa löökidest Edgar Savisaare vastu antakse seljatagant ja anonüümselt, aga kui võimalik, siis ikkagi naeratusega.

Aga äkki siiski Jüri Ratas toob Keskerakonna isolatsioonist välja, nagu ta on lubanud?
Ratas ei ole esimene messias Eesti poliitikas. Kõigepealt lubas sedasama Karel Rüütli, keda usuti, kes valitigi Rahvaliidu esimeheks ja kes müüs oma partei üsna odava hinna eest maha. Seejärel lubas Sven Mikser, et kui tema saab sotsiaaldemokraadid Jüri Pihli juhtimise alt üle lööd, siis tuleb õnn ka nende õuele ja sotsid viiakse kohe võimule. No ei võetud valitsusse! Miks siis Ratast peaks võtma? Tegelikult on mitte Keskerakond, vaid hoopis sotsid isolatsioonis. Nemad on kaotanud võimu nii Toompeal kui ka Tallinnas, nii Võrus kui ka Rakveres. Võimule on nad jäänud ainult Valgas, ja sealgi Keskerakonna armust, kes nõustus nendega koalitsiooni minema.
Viimastel aastatel on noored ja kavalad parteijuhid vähemalt kahel korral oma liikmeid lahkete lubadustega hullutanud. Kui nüüd Keskerakonna liikmed langevad samasuguste lubaduste lõksu, nagu see toimus Rahvaliidu ja sotsiaaldemokraatidega, siis on mul meie erakonnast küll kahju.

Nagu aru saan, oled ühena Keskerakonna 13 000 liikmest oma valiku teinud?
Muidugi olen ma Edgari poolt. Ratas Keskerakonna juhina kindlustaks täna Ansipi võimu veelgi. IRL käärib juba avalikult ja Reformierakond vajab uusi mängupartnereid, rõhuga sõnal “mängu”.
Tahetakse vaid kindlustada Keskerakonnast Ilvesele need hääled, mis IRL-ist kaduma lähevad. Ilves on muutunud Ansipi võimuvertikaali garandiks ja Ansip pingutab kõvasti, et *status quo*’d hoida. Jättes kõik isikud ja isikliku kõrvale, tähendaks Keskerakonna juhivahetus praeguse Eesti valitseva kursi põlistamist. Seevastu Tarand presidendina võimaldaks ka niisuguseid arenguid, mis muudaks Eesti oma rahvale taas ihaldusväärseks ja taskukohaseks.
See tähendab, et Ansipi kultiveeritavale süsteemile on olemas alternatiiv, ja nüüd on Keskerakonna teha, kas Eesti läheb edasi või stagneerub veelgi.

Küsis Indrek Veiserik

Hans H. Luik: Mart Laar on Res Publica pantvang

Algus esilehel

Kas rahvuskonservatism tegelikkuses? Pangem tähele: Res Publicast polnud veel haisugi. Tõsi küll, kergeid proteste Isamaaliidu sees oli kuulda küll. Udukergeid,“ kirjutas Luik teravalt.
Luige sõnul jaanuaris 2010 kimas IRL-i juhatusse korraga terve trobikond jürimõisaiddiilitegijaid. „Mart Laar ütles mulle Kuku raadio saates “Magneet”, et IRL on endiselt rahvuslik ja alalhoidlik. Kas ka avatud?“ küsis Luik arvamusartiklis.

„Küsimus on selles, kas Mart Laar teadis, et IRL-i suurkogul heidetakse vanad Isamaaliidu juhatuse liikmed üle parda? Kas ta teadis, et Indrek Raudne, Urmas Reinsalu, Tõnis Palts ja teised värbavad uusliikmeid nagu setu revolutsionääre, kes bussides kohale tuuakse ja vanad “kampsunid” juhatusest välja hääletavad?“ jätkas meediaärimees.
Luige arvates Mart Laar teadis seda. „Ta [Laar – *Toim.*] lubas eakaaslastele Aimar Altosaarele, Lauri Vahtrele, Andres Ammasele ja Andres Herkelile, et erakondade liitumisel ei kaota keegi midagi. Ise aga teadis sisimas: Vellisted, Herkelid ja Nutid enam laua juurde ei mahu. Sest Ken-Marti Vaheri ja Urmas Reinsalu arvates ei vajata enam EW õigusliku järjepidevuse lippu. Järjepidevusega on korras. Nüüd on tarvis rääkida kodukulude vähendamisest ja monopolide ohjeldamisest. Need pole “kampsunite” teemad,“ kirjutas Luik.
Luige sõnul on nii – kui juht on muutuste ees, peab ta hoolega valima, kellele uudistest rääkida. Eriti, kui ta enam niiväga juht ei olegi. „Alates jaanuarist 2010 on Mart Laar IRL-i juhatuses pigem Res Publica pantvang. Sümbol valijate jaoks. Suurmõmmik. Ta otsustas, et ei ütle viiekümnendates isamaalastele, et tubast tööd neile enam pole pakkuda,“ kirjutas Luik. Tema sõnul selle vastu nüüd viiekümnesed “kampsunid” nurisevadki.

„Kuid kuidas kulges Laari valitsuse ajal Edelaraudtee müümine “tuntud Briti raudteefirmale”, kellest müügi käigus sai Vichmann & Pruuli? Kuidas õnnestus EÜS-lasest Laaril “konkurss” ajalehe Rahva Hääl erastamisel, kus ka mina koos mitmekümne aktsionäriga heauskse lollina kandideerisin ja kui kõikidest soovijatest kutsuti oksjonile vaid üks, EÜS-i liige Marek Strandberg, ja oksjoni korraldas EÜS-i liige Margus Kastehein? Nagu kaitsepolitsei uurimisel selgus, oli ka raha ajalehe ostmiseks andnud Laari valitsus – rublade näol. No aitäh, poisid. Kas Mart peab ikka veel Gruusias loenguid vabadusest ja võrdsetest võimalustest?“ küsis Luik irooniliselt.
„Aga nii palju ajaloost, see leht kadus turult kohe, kui rublaraha otsas. Tähtsam ja rahvusvaheline juhtum oli ikkagi

Luik

otsus Eesti Raudtee ostjaks valida Angotti-Sposato pakkumine. Kelmidel polnud isegi tagatisraha 50 miljonit välja panna. Laari valitsuse tähelepanu juhiti sellele, et välismaalased pakkusid garantiiks mingit tühja offshore-firmat. Imekombel hääletasid Isamaaliidu tegelased ikkagi kelmid võitjateks. Erastamisagentuuri direktor Liivik läks hiljem küll vangi, aga mingit vastutust Isamaaliit oma juhtidelt ju ei nõudnud,“ lisas Luik.
„Nii et kui mina oleksin EÜS-i “kampsun” (ea ja õllekõhu poolest ju olengi), siis ma poliitilise avatuse puuduse üle viimasel ajal niiväga ei ahastaks. On hullematki talutud. Teie panus Eestile oli teedrajav, kuid teie mäss suubub mõnedes kabinettides riigitööl isamaa hüvanguks,“ leidis Luik.
Ta küsis arvamusartiklis: mis saab Suurmõmmikust? Luige sõnul respublikaanid on ehmunud, nad on väga tundlikud reitingule. „Rahvuskonservatiivne valija võib olla heitunud. Järelikult tuleb “poistebändil” taas rohkem valijat kuulama hakata. Ega valija ju ei noorene, ta vananeb!“

„Kaitseminister Mart Laari ootab ees lahing ohvitseride pensionide küsimuses (sotsiaaltagatiste seadus) ja kaitselahing rahapuuduse tingimustes. Nimelt ei piisa raha kogu Eesti Vabariigi 10-aastase kaitsestrateegia täitmiseks. Millestki tuleb loobuda. Radaritest, Jägala suurehitusest, tankidest? Põhiline, et tankide ostul jälle mingid Sposatod-Apanansskid-Angottid kusagilt välja ei karga,“ arvas Luik.
Ta lisas, et Kaitseministeeriumi hanked on ju magusad. Ja nagu üks varasem kaitseminister Luigele ütles – ka lihtsal sonaril on poole kallim hind, kui sellele peale on lööd märk M (*Military*). „Mäletame veel, kui Eesti Vabariik juba peaaegu oli vaenlase territooriumi seireks ostmas Prantsuse radareid, kui järsku 260-miljoniline hange hoopis ameeriklaste Lockheed Martinile suunati. Just sellised konkursid, ja mitte EÜS-lase Vahtre palkamine, saavad Laari proovikivideks,“ nentis Luik.

Luige sõnul irisetakse selles mõttes Laari ning IRL-i kallal ilmaasjata, et need räägivad loosungitega ja saadavad valijatele õnnitluskirju. „Moodsa poliitika juurde käivadki parteikontorid, poliittehnoloogid, feisbuk ja internetikommentaarid. Kui isegi “kampsunitest” ükskord partei peaks saama (kui noored tõesti töökohti ei paku), palkavad nad esimese asjana endast kaks korda nooremad kontoritöötajad, kes asja “ära teeksid”,“ märkis Luik.
„Ja kui Suurmõmmik näeb, et Palts & Pojad teda tuleva talve IRL-i suurkogul niikuinii enam ei toeta, kargab ta ehk ka ise sinna paati. Mis selle erakonna nimi oleks? Moodne Rahvuslus Väikeste Sigaduste Saatel? Aseesimeesteks Indrek Tarand ja Eerik-Niiles Kross (mõlemad EÜS). Presidendivalikuks ikkagi Ilves (EÜS). Kas pole sinimustvalge d*ream-come-true*?“ iroonitses Luik lõpetuseks.

Keskerakond ainsana ei allu veel Reformi diktaadile!

Kadrioru presidendiresidents on oma esimesest Tarandi-ehmatusest üle saanud ning PR-masin töötab jälle täie auruga. Savisaare poliitilise triumfi kartuses Reformierakonnal tundub president ilusti taskus olevat. Ain Seppik seevastu on meeldivalt pingestamas Keskerakonna kongressiks erakonna sisedemokraatiat, kuigi võib-olla oleks siiski ausam, kui Jüri Ratas loobuks kandideerimast Ain Seppiku kasuks.

JAANUS KARILAID
Haapsalu linnavolikogu esimees

Aga ega ju demokraatias ei pea kõik tagapõhjad alati läbipaistvad olema. Riigikogu Reformierakonna fraktsiooni esimees ja Kuressaare ekslinnapea ütleb otse välja ning sekkub jõhkralt meie siseasjadesse, nõudes otsesõnu Edgar Savisaare kukutamist, peibutades salakavalalt võimutüüriga. Kuressaares Reformierakond meie sealset vedajat Kalle Laanetit millegipärast aga linna juhtima pole kunagi lasknud. Küll sobib Laanet nendele aga Keskerakonna avaliku näägutajana.

Samahästi võiksime ju ka meie seada ultimaatumiks Andrus Ansipi lahkumise Reformierakonna esimehe kohalt. Põhjuseid ju jätkuks kamaluga – vähemalt pool meie rahvast on tänu rängale majanduskriisile jäänud majanduslikku isolatsiooni...

Professor Aadu Must on öelnud, et küllap läheb mööda see patoloogia, kus näivus on olemisest tähtsam. Keskerakond on siiani ikka olemisele rohkem tähelepanu pööranud, aga nüüd Keskerakond on jõudmas huvitavale ristteele: kas kukkuda koonderakondlike bürokraatide haardesse või jätkata võimsaima rahvaliikumise kuvandiga? Siiani on olnud Keskerakonna eduks rahvaliikumise taust ja Savisaare kui liidri märk. Rahvarinde pärand on olnud senini ikka parempoolsetele pinnuks silmas. Eitea-küll mis võtetega selle pärandi lõhkujatele otsitakse Keskerakonna seest liitlasi, aga kahjuks on juba leitud.

Enne ikka kohalik võim!

Võimuvõtmine ainult emotsioonide ja solvumiste ajendil võib küll korraks lühiajalist edu tuua, aga see lõpeb kiirelt ja särata. Tasub liikuda väiksemalt suuremale ehk – munitsipaalvastutus kõigepealt! Eelkõige kohalik võim, siis on alles asja riigitüüri manu! Seda juhtmõtet tuleb edaspidi Keskerakonna juhatuses tõsisemalt lahti seletada.

Paljud erakonnakaaslased ei suuda taibata, miks Keskerakond ei suuda Kuressaares ja Pärnus linnajuhtimisest osa võtta. Kuressaares on lausa kuri lahti, sealt oleme varsti juba 10 aastat võimust eemal. Mina ei taha uskuda, et Kalle Laanet ja Mart Viisitamm on täiesti saamatud või et nende isikute isiklike omaduste tõttu on meid tabanud poliitiline isolatsioon. Omasid tuleb kaitsta, nad on tegelikult mõlemad hea südamega poisid, ning eks siin tuleb neile lihtsalt väikseid järeleaitamistunde korraldada. Mina ulataksin neile küll käe. Naabrite käest tasub alati endale kasulikke märkmeid teha.

Näiteks Läänemaal on küll Keskerakonna jaoks täna käimas positiivsed arengud. Läänemaal on 12 kohalikku omavalitsust. Aastail 2005–2009 suutsime oma hea Keskerakonna meeskonnaga võtta valitsusvastutuse Nõval, Vormsil, Noarootsis, Haapsalus, Hanilas ja Taeblas. 2009. aasta kohalikel valimistel nappsati kõige napimalt meilt vallavanemakoht Nõva, Noarootsi ja Vormsi vallas.

Ütlesin tookord oma kolleegidele Reformierakonnast: ärge vahetage Keskerakonna vallavanemaid välja lihtsalt isikliku kasu eesmärgil! Nad ei kuulanud, sest nägid ainult isiklikke punktivõite. Väline efekt varjutas sisu, võim ilma ideeta varjutas mõistuse! Nüüd on kõigis kolmes omavalitsuses küpsemas võimukriis! Vormsil on pärast kohalikke valimisi juba kaks korda vallavanemat vahetatud. Hiljuti panid ameti maha Noarootsi ja Nõva vallavanem. Neil oli väsimus, tülpimus ja tunnetati töö raskust. Mõlemad Keskerakonnale vastandunud vallavanemad avastasid, et nad ei kujutanud ette, kuidas erasektor ja avalik sektor saavad nii erinevad olla.

Juhtumite moraal on selge – võimule tahavad paljud, aga vähesed suudavad seal püsida. Ilma Keskerakonnata pole ühiskonnas oodata stabiilsust ja tegudele suunatust.

Näiteks Keskerakonda kuuluv Noarootsi vallavanem Ülo Kalm täitis vallavanema kohuseid aastast 1989 ning viis Noarootsi edukaimaks omavalitsuseks. Poliitiliste konkurentide kadedus aga surus eduka omavalitsusjuhi poliitikast välja. Täna on ta Rannarootsi muuseumi juht. Ka seda tööd teeb ta hästi, aga poliitikasse enam ei sekku, sest muuseum sõltub liiga palju reformierakondlikust Kultuuriministeeriumist.

Nõva valla juht Enn Laansoo (IRL) väitis, et arhitekti töö on tasuvam kui vallavanema oma. Ametist on tänaseks lahkunud nii tema kui ka reformierakondlasest volikogu esimees Peeter Kallas. Täna kujundab keskerakondlane Kalle Saar koos oma meeskonnaga tulevase Nõva volikogu esimehe ja vallavanema ametikoha. See on hea märk, see on kogemuse ja tugevuse märk. Keskerakond taastab ebaõiglaselt võetu, taastab enda positsioone.

Konkurendid ootavad Keskerakonna nõrgenemist

Poliitikas on tihti nii, et kes rapsib, see süüakse kui kärbes kiirelt ära. Konkurendid ootavad, et Keskerakond nõrgestaks end ise oma 27. augusti kongressiga. Märgid näitavad, et valitsus on närve kaotamas. Reformikate murekohad on järgmised:

1. Keskerakond mõjub IRL-i taustal elujõulise ja ühtsena. See on paljudele ärritav.
2. Hinnad tõusevad ja inimeste ostujõud langeb. Uue raha sära kustub päevadega.
3. Reformierakonnal puudub täna mõju Majandusministeeriumile ja rahastajad on närvilised. KAPO sellega ei tegele!
4. Keskkonnaministeeriumis pole minister Keit Pentus veel „õigeid“ reforme ellu viima asunud. Ju siis on valitsuses segajaid? Ka see tekitab pingeid, õnneks KAPO-t huvitab ainult Keskerakond, mitte aga Keskkonnaministeerium.

Kõik viitab sellele, et hilissügisel otsib Reformierakond endale uut, mugavamat partnerit. Reformierakonnale sobiks teha seda sotside ja võimalike ülejooksikutega või nõrgestatud Keskerakonnaga. Juhul, kui Keskerakond oskab hoida oma rivi sirgena, näeb kogu Eesti, et jutt isolatsioonist on tavaline poliitiline relv meie vastaste käes. Meie poole vaadatakse ka riigis juba igatsevalt, aga silmakirjateenritel on keeruline seda avalikult tunnistada.

Lõpetuseks. Need keskerakondlased, kes ei suuda võtta võimuvastutust kohalikul tasandil, tehku kõigepealt oma järeltööd ära, ning alles siis tulgu endale ja sõpradele ministriportfelle nõudma. Uus Keskerakonna juhatus tuleb varasemast tegusam, ning see tasakaalustab oluliselt Eesti poliitikamaastikku!

Reformierakonnal on põhjust muretsemiseks!

Eesti president peab olema üks meie hulgast!

28. august on eesti rahva jaoks väga tähtis päev, kuna siis selgub: kas Eesti jätkab stagnavaimus või on loota ka helgemaid päevi eesti rahvale? Milline on presidendivalimiste põhiküsimus? Kas presidendiks saab jälle "maailmakodanikust", s.t ilma isa- või kodumaata (siia sobib hästi võrdlus N Liidu kodanikuga) istuv president Toomas Hendrik Ilves (THI) või "üks meie hulgast" – tänane eurosaadik Indrek Tarand?

ANDO LEPS
õigusteadlane,
Riigikogu endine liige

ESITEKS. Mida meeldejäävat on siis istuv president teinud oma viieaastase ametiaja jooksul? Kas THI on teinud, või vähemalt kaasa aidanud, ütleme lühidalt, riigi kuue tähtsama funktsiooni, s.t kultuuri, hariduse, meditsiini, sotsiaalvaldkonna, riigikaitse ja põllumajanduse tasakaalustatud arengule? Kahjuks ei ole üheski nimetatud valdkonnas võimalik istuvale presidendile plusssmärki panna. Kõik need valdkonnad on meil, väga tagasihoidlikult öeldes, kuidagi ligaloga. Ja mis kõige kummalisem: THI ei paista nimetatud valdkondadest üldsegi huvitavat. Eriti ränk on tööpuudus ja heade töökäte väljavool välismaale. Kui nii edasi läheb, siis võib kõige halvemal juhul eesti rahvast järele jääda vaid mälestus, ja hea kui sedagi. Nimetatut kinnitab ka tõsiasi, et kui varematel aegadel, kui presidentideks olid Lennart Meri ja Arnold Rüütel, koostati nende tegevuse kohta igakuiselt reiting, siis umbes poole aasta pärast, kui THI sai presidendiks, ja kuna tema reiting oli tunduvalt madalam kui Rüütlil ja Meril, ta lihtsalt keelas ära niisuguse "tobeda küsitluse" läbiviimise.

TEISEKS. Presidendile esitatakse väga kõrgeid nõudeid. Kuna põhiseaduse järgi on president riigi esimene mees, siis peab ta olema teistele ka igas oma ettevõtmises eeskujuks. Istuv president ei ole seda aga olnud. Toon drastilise näite arvatavasti THI omandisse kuuluvast Ärma talust, mis pidavat kuuluma Ilvestele juba alates 1763. aastast. Ärma turismitalu THI-le kuulumine ei ole aga siiani juriidiliselt lahti kirjutatud ja sellest ka rahvale teada antud, et see talu ikka temale kuulub, kuna täna pidi ta seda "oma" talu koguni oma abikaasa Evelin Ilvese ettevõttelt rentima? Teada on aga see, et talul püsib Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse vahendusel Euroopa Liidu tõukefondist saadud suur laen, mille tagasimaksmine THI presidendiks oleku ajal on peatatud. Arvatavasti puudub istuval presidendil praegu ka raha võla tagasimaksmiseks ja siia ongi võib-olla maetud see koerake, kui ta USA suursaadikule kurtis oma näljapajukiga võrreldavat Eesti presidendi elu. Kuidas on ikkagi võimalik, et THI on korduvalt nimetanud Eestit õigusriigiks, kuid tegelikult peab maksumaksja oma raha eest ülal Ärma talu (82 ha), mida isikliku kasu saamise eesmärgil üüritakse välja asjasthuvitatud isikutele "turismi arendamise" sildi all, mis on vastuolus kehtiva Vabariigi Presidendi ametihüve seadusega ja karistusseadustikuga. Kirjanik Mihkel Mutt on nimetanud seda skisofreeniliseks olukorraks ja ühingu Korruptsioonivaba Eesti juhatuse esimees Tarmu Tammerk korruptsiooniohtlikuks juhtumiks. Kuid selles küsimuses on noored justiits- ja siseministrid vagased nagu "kuldid rukkis". Minul tekib tahtmatult küsimus, kas need noorhärrad on üldse kunagi ka Vabariigi Presidendi ametihüve seadust ja karistusseadustikku käes hoidnud?

KOLMANDAKS. Kuna Eesti president on riigi esimene mees, siis ta peab olema ka isiklikus, sealhulgas perekondlikus elus, teistele eeskujuks. Olgu kohe öeldud, et istuv president ei ole seda kaugeltki olnud. Indrek Tarandi kohta aga seda öelda ei saa. Mees on olnud 23 aastat abielus oma ajaloolasest abikaasa Kadiga, kellega tal on kolm last. Kadi Tarand on tagasihoidlik ja väljapeetud oma igapäevaelu tegemistes, kuid oli samas ka suureks abiliseks oma mehe Europarlamenti saamisel. Kahtlemata on abikaasa tagasihoidlikkus presidendikandidaat Indrek Tarandile suureks plussiks.

THI abikaasa Evelin Ilves ei ole samal ajal olnud suuteline saama arstiks, olles küll lõpetanud TÜ arstiteaduskonna teoreetilise kursuse. Tekib küsimus, milleks oli siis vaja üldse ülikoolis aega raisata? Võib-olla aga ei soovinud arstiteaduskonna professuur mingisugustel meile mitte teada olevatel põhjustel, et Evelin Int-Lambot'ist saaks arst? Evelin Ilves on TÜ Avatud Ülikooli majandusteaduskonnas olnud ka magistratuuris, kuid see on jäänud lõpetamata. Järeldus: istuva presidendi abikaasa, kes on meid kostitanud igasuguste veidrustega (lubatagu mind siin nii tagasihoidlikult väljendada), on tegelikult inimene, kes ei suuda keskenduda ühele konkreetsele tegevusele, nt lõpetada ühtegi õpingutsüklit.

NELJANDAKS. Eesti Vabariigi president peab olema kindlasti laia silmaringiga isiksus. Mis puutub avarasse silmaringi, siis Indrek Tarandil on see kindlasti enam arenenud, kuna ta on istuvast presidendist lihtsalt haritum. Indrek Tarandi haritus väljendub kõige selgemalt tema võimes korrektses eesti keeles iseseisvalt mõelda ja ka oma sellekohaseid mõtteid avalikkusele esitada. THI-l praktiliselt see võime puudub tema halva eesti keele oskuse tõttu, olgugi et tema eesti keele oskus on pikapeale paranenud (pani isegi käima palju kahtlusi ja ka nalja tekitanud uute eestikeelsete sõnade tegemise), kuid jääb mulje, et ta siiski tõlgib oma mõtteid ameerikapärasest inglise keelest eesti keelde. Seda asjaolu selgitab tõik, et ilma "paberita" ei ole THI võimeline rahva ees esinema. Kuulajatele peast kõnelemine on tal peaaegu ületamatu raskus. Mäletan Riigikogu päevilt tema üleolevat suhtumist teiste Riigikogu liikmete suhtes (umbes nii: kellega ma pean siin „koos istuma"?!) ja eriti tema kehva eesti keelt. See kõik tuletab meelde "vanu häid" J. Käbini ja K. Vaino aegu. Kuid nendest aegadest peaksime juba kuidagimoodi üle olema, olgugi et suurte raskustega (kahjuks on ikkagi võimul kompartei nomenklatuuri kuuluv rahvast mitte lugu pidav peaminister Andrus Ansip).

Kuna põhiseaduse järgi on president riigi esimene mees, siis peab ta olema teistele ka igas oma ettevõtmises eeskujuks.

VIIENDAKS. Eesti president peab olema aus. Rahvas peab ikka täpselt teadma, kellega on tal THI isiku näol tegemist, kellest ta pärineb ja kust ta tuleb. Sellest ei ole ta meid päris ausalt teavitanud. Samuti ei ole ta meile kõike ära rääkinud, alates Toompeal endale korteri nihverdamisest ja lõpetades Ärma taluga. Indrek Tarandiga on aga kõik selge. Tema ei varja oma päritolu kohta midagi, sest tal ei olegi midagi varjata, kuna ta on üks meie endi hulgast.

Artikkel oli saadetud 7. juulil Õhtulehte ja see jäeti avaldamata.

Eestis Euroopa suurim maksukoormuse tõus

2008. aastal alanud majanduskriisile reageerisid Euroopa Liidu liikmesriigid enamasti maksukoormuse alandamisega ja ainult kaheksa riiki tõstsid seda. Eesti oli maksukoormuse suurim tõstja – 2009. aastal kasvas Eestis maksukoormus aastaga 3,8 protsenti ning ulatus 35,9 protsendini sisemajanduse koguproduktist (SKP). Sellega ületasime kahekordselt maksukoormuse tõusu Luksemburgis (1,7%) ning veelgi enam Maltal, Rootsis, Itaalias, Austrias, Sloveenias ja Saksamaal, kus see jäi alla 0,5 protsendi.

VIRGO KRUVE
MTÜ Eurosaadik

Eurostat ja Euroopa Komisjon avaldasid 1. juulil liikmesriikide 2009. aasta maksustamistrendidest 428-leheküljelise kogumiku, mis andis ülevaate otseste, kaudsete, kapitali-, keskkonna-, energia- ja sotsiaalmaksude lõikes. Eriti tugevalt tabas kriis laenubuumiga Baltikumi, kus SKP kahanes Eestil (-13,9%), Leedul (-14,7%) ja Lätil (-18%). Neljandal kohal oli Sloveenia (-8,1%) ja enamikus riikides jäi see alla -5%, aga Poolas kasvas 1,7%.

Eestit tabas majanduskriis 2008. aasta III kvartalis, kui kolmel veerandaastal järjestikku järjest vähenes sisemajanduse koguprodukt (-4,5%). Järgmisel aastal langes Eesti majandus kolm kvartalit järjest -14,6% kuni -16,6%. Valitsus reageeris sellele Euroopa suurima maksutõusuga.

2009. aastal kasvas Eestis maksukoormus 2008. aastaga võrreldes 3,8 protsenti ja ulatus 35,9 protsendini SKP-st. Sellega olime natuke üle Euroopa Liidu 27 riigi keskmisest näitajast (35,8%) ja lähenesime jõudsalt eurotsooni riikide keskmisele (36,5%). Eesti oli selle näitajaga 13. kohal, aga ületas märgatavalt Leedut (29,3%) ja Euroopa madalaima maksukoormusega Lätit (26,6%). Meie Balti naabrid olid kuue alla 30-protsendise maksukoormusega riigi seas.

Euroopa Liidu 27 liikmesriigi maksukoormus SKP-st oli järgmine: Taani 48,1%, Rootsi 46,9%, Belgia 43,5%, Itaalia 43,1%, Soome 43,1%, Austria 42,7%, Prantsusmaa 41,6%, Saksamaa 39,7%, Ungari 39,5%, Hollandi 38,2%, Sloveenia 37,6%, Luksemburg 37,1%, Eesti 35,9%, Küpros 35,1%, Suurbritannia 34,9%, Tšehhi 34,5%, Malta 34,2%, Poola 31,8%, Portugal 31%, Hispaania 30,4%, Kreeka 30,3%, Leedu 29,3%, Bulgaaria 28,9%, Slovakkia 28,8%, Iirimaa 28,2%, Rumeenia 27%, Läti 26,6%.

Maksukoormuse muutus

Võrreldes 2008. aastaga suurenes maksude osa SKP-st kaheksas riigis, sest enamik säilitas selle ega tugevdanud eelarvet. Tõusud olid tavaliselt piiratud, aga kaks liikmesriiki torkavad silma märkimisväärse tõusuga – Eesti 3,8% ja Luksemburg 1,7%. Majandus- ja finantskriisi mõjul näitas paljude riikide maksukoormus alanemist, kus rabavaimad olid Küpros (-4%) ja Bulgaaria (-3,4%). Maksutulu vähenes üle 2,5% Lätis, Poolas, Suurbritannias ja Hispaanias.

Maksukoormus on erinev ka uute liikmesriikide lõikes, kus Ungaris (39,5%), Eestis (35,9%) ja Sloveenias (37,6%) see ületab EL27 keskmist (35,8%) ja sellest madalamaks jäävad Küpros (35,1%), Tšehhi (34,5%), Poola (31,8%), Leedu (29,3%), Bulgaaria (28,9%), Slovakkia (28,8%), Rumeenia (27%) ja Läti(26,6%).

Euroopa Liitu astumise eelsel referendumil 2003. aasta septembris toodi argumendina keskmine pension 15 763 krooni. Kuus aastat hiljem oli meie maksukoormus Euroopa keskmisel tasemel, aga pension on endiselt vaid kolmandik sellest keskmisest.
Foto: Virgo Kruve

Alates 2000. aastast on maksukoormus alanenud märgatavalt Rootsis (-4,6%), Kreekas (-4,3%) ja Soomes (-4,1%). Kolm liikmesriiki on näidanud samal perioodil suurt tõusu: Malta (6%), Küpros (5,2%) ja Eesti (4,9%). 2009. aastal Küpros vähendas maksukoormust, Malta tõstis natuke ja ainult Eesti tõstis märgatavalt.

Maksumuutused

Uute liikmesriikide maksupoliitikale iseloomulik omadus on suur sõltuvus tarbimismaksudest. Ainult Tšehhis on see alla EL-i keskmise. Kaudsete maksude (tarbimismaksude) tõus oli suurim Eestis (6,5%) ja Ungaris (1,6%) ning see on seotud käibemaksu ja aktsiiside tõstmisega. Teised käibemaksu tõstnud riigid kogesid hoopis maksutulu langust (Läti). Eriti suur vähenemine oli Bulgaarias (-3,5%), Küprosel (-2,9%), Poolas (-2,1%), Portugalis (-1,8%) ja Iirimaal (-1,7%).

Alkoholi ja tubaka aktsiisid tõusid 21 riigis, sealjuures enim Eestis (2,3% SKP-st), Tšehhis (0,6%) ning Rumeenias (0,5%). Nende osakaal langes Bulgaarias, Prantsusmaal ja Poolas.

Energiamaksude suurim tõus toimus 2009. aastal Eestis, ulatudes üle 1% SKP-st. Väike tõus oli Küprosel, Sloveenias, Portugalis ja Poolas, aga näiteks Rumeenias see vähenes ligi 2 protsendile SKP-st.

Elektriaktsiis Eestis ületas minimaalset Euroopa Liidus nõutavat 6 korda, Poolas 10 korda. Teistes riikides jäi selle osatähtsus maksutulus alla 2%, aga Eestis oli see 7% ja Poolas 9%.

Eesti ja Malta olid ainsad, kus valitsuse laenukoormus kasvas 1%, EL27 keskmine oli -4,5%. Enim vähendasid Soome (-7%), Iirimaa (-6,9%) ja Hispaania (-6,8%), samuti tegid seda meie naabrid Rootsi (-3,2%), Läti (-5,4%) ja Leedu (-6,1%).

Eesti maksud

Kaudsete maksudena laekus 2,1 miljardit eurot, see moodustas **15,2%** SKP-st ja sellega olime 6. kohal. Eesti käibemaks moodustas 2008. aastal 8% SKP-st ja tõusis 2009. aastal 9,1% protsendini, millega olime Euroopa Liidus 4. kohal. Aktsiisid ja tarbimismaksud moodustasid 2009. aastal 5% SKP-st ja sellega olime Bulgaaria järel Euroopa Liidus 2. kohal. Muud maksud oli 0,1 miljardit eurot (1,1%) ja Eesti koht teises kümnes.

Otsesed maksud (tulumaks) moodustavad poole väiksema osa (**7,5%** SKP-st või 1 miljard eurot) kui kaudsed maksud, ja sellega olime Euroopas 20. kohal. Kõrge elatustasemega riigid on siin eesotsas: Taani, Rootsi, Soome, Suurbritannia, Belgia, Itaalia ja Luksemburg; Leedu on 25. ja Läti 23. kohal.

Sotsiaalmaksu laekus 1,8 miljardit eurot ehk **13,1%** SKP-st, ja sellega olime 9. kohal. Lausa 1. kohale tulime tööandjate tasutud sotsiaalmaksude (12,4% SKP-st) osas, töövõtjate panus jäi 26. kohale.

Kokku tuli Eesti maksukoormus 13. kohale 35,9 protsendiga. Meil on kaudsed maksud tähtsamad kui otsesed maksud, mis iseloomustavad Euroopa Liidu rikkamaid riike.

Valitsus saab 68,4% maksutuludest (7. koht), kohalik omavalitsus 13,9% (7.), sotsiaalkindlustus 16,8% (21.) ja Euroopa Liit 0,9% (11.). Valitsuse eelarve tasakaal oli majanduskriisi tõttu negatiivne, aga ei langenud alla Maastricht'i kriteeriumi (0,1% 2010. aastal ja 0,6% 2011. aastal).

Nii käibemaksu kui ka aktsiiside laekumine 2008. aastal vähenes, aga tõusis 2009. aastal, mis näitab käibemaksu ja aktsiiside määra tõstmist. Kapitalimaks oli vaid 7,2% kõigist maksutuludest, mis oli liikmesriikide madalaimal tasemel.

Keskkonnamaksude osa oli 8,3% kõigist maksudest ja ületas EL-i keskmist protsendi võrra. Otsese tulumaksu alandamist on kompenseeritud sihikindla tarbimis- ja keskkonnamaksude tõstmise poliitikaga.

Eesti loobus kroonist ja sai maksutõusud

Majanduskriisil oli suur ühiskondlik hind, sest tööhõive on alanenud 100 tuhande inimese võrra ja töötus jõudis 2010. aastal 15,5%-ni, aga alaneb 2011. aastal umbes 13,9%-ni. Maksupoliitika pikem siht on nihutada tulumaksu ja tööjõumaksu koorem tarbimisele ja keskkonnale. 2010. aastal tõsteti enamikku aktsiise – alkoholi, tubaka, kütuste ja elektri pealt. Kõik aktsiisid ületavad nüüd märgatavalt Euroopa Liidu minimaalset maksumäära ja ainus erand on põlevkivi, millel on üleminekuaeg 2013. aastani. Neid maksutõuse tegi Eesti selleks, et vastata euro kasutuselevõtu kriteeriumidele.

Kui Euroopa Liiduga ühinemisel saime kaela suhkrutrahvi, siis kroonide vahetus eurodeks kujuneb meile vähemalt 3 korda kulukamaks, sest Eesti maksab hädas riikide abipaketti 149 miljonit eurot (2,3 miljardit krooni). See on 163 eurot või 2549 krooni iga kodaniku kohta, ning see reaalne raha on vaid väiksem osa suurest garantiide paketist.

Euro on tõesti kallis (paber)-raha.

Keskerakonna Noortekogu toetab Edgar Savisaart!

Kui tavaliselt räägitakse suvel poliitikast vähe, siis seekord on teisiti. Ei ole põhjuseks perekond Ilveses mõningast murelikkust tekitavad presidendivalimised, ei valitsuse saamatus hinnaralli ohjeldamisel ega kiiresti laienev eurotsooni rahakriis. Teemaks nr 1 tõusis, mõnele ootuspäraselt, mõnele üllatusena, Keskerakonna 27. augustil toimuv kongress.

Ilmselt oleks valitsusmeedia Keskerakonna tippüritusse ilma erutuseta suhtunud ning toimuvat paar päeva enne ja pärast kajastanud, aga seekord läks teisiti.

Kohe kui Savisaare kõrvale ilmus teine kandidaat erakonna esimehe kohale, läks möll lahti. Ei oleks ju midagi hullu kui ajakirjandus tahaks tutvustada Keskerakonna esimehe ja juhatusliikmete kandidaate. Eks see on ajakirjanike ja nende peremeeste valik, millest kirjutada. Pealegi on suvi, ja ega suvel suurt millestki pole kirjutada. Tuleb igast teemast hammastega kinni haarata. Kahjuks on aga kandidaatide tutvustamine kujunenud väga ühepoolseks. Lihtsameelne oleks olnud ka midagi muud loota, aga praegu on palli ühte väravasse veeretamisega selgelt liiale mindud. Olen lugenud vähemalt tosinat artiklit-intervjuud Jürist ja Jüriga. Edgari puhul meenub mulle paari nädala tagusest ajast vaid üks kord, kui Savisaar Äripäeva lugejate küsimustele vastas. Kusjuures hästi vastas.

Miks see on nii? Mida tahab meie nn neljas võim, tegelikkuses Stenbocki maja võimu filiaal ja hääletoru, selle ühepoolsusega saavutada?

Miks on Reformierakonna ajakirjanduslike stipendiaatide Anveltite, Kochide ja Krjukovite eesmärk üks Keskerakonna esimehe kandidaat kõrgustesse tõsta ning teine mutta tallata?

Miks sobiks meediale, kes ei ole jätnud kasutamata ühtegi võimalust materdada Keskerakonda, esimehena paremini Jüri kui Edgar? Vaevalt sellepärast, et meediamogulid

Kadastik ja Luik, Raadio2 röökurid Muuli ja Samost valutaksid hommikust õhtuni südant Keskerakonna käekäigu pärast ning hoiaksid põialt, et meil ikka hästi läheks. Neile ja koalitsioonile sobib nõrk Keskerakond. Aga Keskerakond ilma Savisaareta oleks nõrk.

Savisaar oma isikus on ainuke takistus viimaseid näojooni võtva paremäärmusliku kliki omavoli ning rahva vahel. Kui Edgar kaoks, siis saaks Ansip tunda ennast lõpuks selle riigi omanikuna ning toimetada sama kontrollimatult, nagu ta tegi seda ajal, kui oli Tartu Kommertspanga pankrotihaldur. Siis ei oleks vaja enam põhjendada ühtegi hinnatõusu ega looritada erinevate „skeemidega" ühtegi korruptiivset tehingut.

Kallid erakonnakaaslased! Ärme aitame Ansipil, Rosimannusel ega Pentusel omi unistusi meie kätega teoks teha! Langetame oma otsused ise, sõltumata sellest, mida Postimees üritab meile ette panna. Valime oma kongressil taas esimeheks inimese, kes on kindlameelselt juhtinud meie erakonda kakskümmend aastat! Kes on innustanud meid mitte leppima selle ülekohtuga, mida võimurid rahva kallal toime panevad, ning võitlust õigluse nimel jätkama. Edgar Savisaar on tõeline liider ning meie toetus kuulub talle!

Jelena Kalbina
Noortekogu välissekretär

Meediaklubi külaliseks dokumentalist Sergei Zaitsev

Rahvusvaheline meediaklubi „Impressum" jätkab tänapäeva Vene kinematograafia tuntumate meistrite tutvustamist Eesti avalikkusele. Juulikuine külaline on noor, ent juba tuntud režissöör-dokumentalist **Sergei Zaitsev** (*pildil*). Avalikud kohtumised teemal „Filmikaamera vaatab minevikku: Liitlased" toimuvad Tallinnas ja Narvas.

Zaitsev kuulub nende režissööride hulka, kes meie pragmaatilisel ajastul ei aja taga oma teoste kommertsedu, vaid eelistab ausat autorifilmi. Oma töödes räägib ta inimestest, kes elasid ja elavad selliste igavikuliste mõistete järgi nagu au, kohustus ja südametunnistus.

Zaitsev on sündinud 1969. aastal Moskvas. Ta on lõpetanud Gnessinite-nim. muusikakooli kitarriklassi, Ülevenemaalise Riikliku Kinematograafia Instituudi stsenaristide kursused ja kõrgemad režissööride kursused. Tema loomepagasis on hulk dokumentaalfilme ning Aleksandr Grini jutustuse järgi vändatud mängufilm „Madu". Zaitsev on rahvusvahelise filmifestivali *„Russkoje zarubežje"* ("Välis-Vene") president, mitme kinematografistide ühenduse liige, filmistuudio *Russki Put* juht.

Sergei Zaitsev näitab oma uut filmi, mida kannatamatult oodatakse paljudes maailma riikides, – „Liitlased. Usu ja tõega!". Linateos räägib Teise maailmasõja sündmustest USA, Prantsusmaa, Suurbritannia ja Venemaa liitlasvägede veteranide silmade läbi. Filmis on kasutatud unikaalseid filmikroonikakaadreid, mille režissöör hankis Suurbritanniast. Zaitsevi uus film on juba pälvinud mitmeid auhindu. Vene ja välismaised vaatajad nimetavad „Liitlasi" üheks tõepärasemaks sellest sõjast jutustavaks filmiks.

Kohtumine Sergei Zaitseviga ja filmi „Liitlased" ühisvaatamine toimub **28. juulil kell 17** Tallinnas kinos Sõprus (Vana-Posti 8) ja **29. juulil kell 17** Narvas kinos Astri (Tallinna mnt 41). Mõlemad üritused on tasuta. Osaleda soovijad peavad end eelnevalt registreerima tel 6688903 või 53099045 (tööpäeviti kella 10-18) või e-posti aadressil info@impressum-club.eu.

TALLINNA TV

25. - 31. juuli

ESMASPÄEV, 25.07
18:55 KAVA
19:00 TeTeVeke: Vurr. „Käolehm ja tibu“.
19:20 TeTeVeke: multifilm
19:30 Inimeste lood. Tervis ja ühiskond
20:00 Tallinna Päev 2007*
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:50 REC*
21:20 Borgiad (Borgia, Los Hispaania, 2006)
23.45 KAVA
23.50 Inimeste lood. Tervis ja ühiskond
00:20 Tallinna Päev 2007*
00:50 TÄNA*
01:10 REC*
01:40 Borgiad (Borgia, Los Hispaania, 2006)*
04:05 InfoTV

TEISIPÄEV, 26.07
18:55 KAVA
19:00 TeTeVeke: Vurr. „Käolehm ja tibu“
19:10 Vaba Mõtte Klubi 5/8*
20:10 Õigusnõu*
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:50 KodanikuTV. Südamelt ära*
21:20 Alatriste (Alatriste, Hispaania, Prantsusmaa, USA 2006)
23:40 KAVA
23:45 Vaba Mõtte Klubi 5/8*
00:45 Õigusnõu*
01:05 TÄNA*
01:25 KodanikuTV. Südamelt ära*
01:55 Alatriste (Alatriste, Hispaania, Prantsusmaa, USA)*
04:15 InfoTV

KOLMAPÄEV, 27.07
18:55 KAVA
19:00 TeTeVeke: Vurr 1 saade*
19:05 TeTeVeke: multifilm
19:15 Alternatiiv*
19:30 Terve tervis*
20:00 Kultuurimeeter*
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
21:00 Garaažist välja*
21:30 Estica. Raekoda
22:00 Southlandi lood (Southland Tales, USA, Saksamaa, Prantsusmaa, 2006)
00:20 KAVA
00:25 Alternatiiv*
00:40 Kultuurimeeter*
01:10 TÄNA*
01:40 Estica. Raekoda*
02:10 Southlandi lood (Southland Tales, USA, Saksamaa, Prantsusmaa, 2006)*
04:30 InfoTV

NELJAPÄEV, 28.07
18:55 KAVA
19:00 TeTeVeke: Vurr 2-3. saade*
19:10 TeTeVeke: multifilm
19:30 REC
20:00 KodanikuTV. Südamelt ära*
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:50 Dokumentaal. Päev minu elust. Merka*
21:20 Surnud tüdruk (The dead girl, USA, 2006)
22:55 KAVA
23:00 REC*
23.30 KodanikuTV. Südamelt ära*
0:00 TÄNA*
0:20 Dokumentaal. Päev minu elust. Merka*
0:50 Surnud tüdruk (The dead girl, USA, 2006)*
2:25 InfoTV

REEDE, 29.07
18:55 KAVA
19:00 TeTeVeke: Vurr 4. saade*
19:05 TeTeVeke: multifilm
19:20 Kuum ja terav*
20:00 Kultuurimeeter*
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:50 Terve tervis*
21:05 Elektri jõul Monte Carlosse*
21:35 Meistrite linn 4. saade
21:55 Ilmutuseraamat (The Book of Revelation, Austraalia 2006)
23:50 KAVA
23:55 Kuum ja terav*
00:35 Kultuurimeeter*
01:05 TÄNA*
01:25 Terve tervis*
01:40 Meistrite linn 4. saade*
02:00 Ilmutuseraamat (The Book of Revelation, Austraalia 2006)*
03:55 InfoTV

LAUPÄEV, 30.07
09:25 KAVA
09:30 TeTeVeke: Vurr. „Käolehm ja tibu“
10:00 Hommikukohv*
10:30 Kultuurimeeter*
11:00 Estica. Raekoda*
11:30 Ookeanimaailm (Oceanworld, Suurbritannia, 2009)
12:50 InfoTV
18:55 KAVA
19:00 Garaažist välja*
19:30 Kalevi lahtised meistrivõistlused rühmvõimlemises*
20:00 Hingelt tugevad, 1*
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:45 Kultuurimeeter*
21:15 Ookeanimaailm (Oceanworld, Suurbritannia, 2009)*
22:35 KAVA
22:40 Garaažist välja*
23:10 Kalevi lahtised meistrivõistlused rühmvõimlemises*
23:40 Hingelt tugevad, 1*
00:10 Ookeanimaailm (Oceanworld, Suurbritannia, 2009)*
01:30 InfoTV

PÜHAPÄEV, 31.07
09:25 KAVA
09:30 TeTeVeke: Vurr 1 - 4. saade*
09:50 TeTeVeke: multifilm
10:00 Terve tervis*
10:30 Hommikukohv*
11:00 Alternatiiv*
11:15 Hulk vs Thor (Hulk Versus, USA 2009)
12:05 Hulk vs Wolverine (Hulk Versus, USA 2009)
12:45 InfoTV
18:55 KAVA
19:00 Linnaruum, 1*
19:30 Vaba Mõtte Klubi 5/8*
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:45 Kontsert "Lumepalliturniir" 2. osa
21:45 Hulk vs Thor (Hulk Versus, USA 2009)*
22:35 Hulk vs Wolverine (Hulk Versus, USA 2009)*
23:15 KAVA
23:20 Linnaruum, 1*
23:50 Vaba Mõtte Klubi 5/8*
00:50 Hulk vs Thor (Hulk Versus, USA 2009)*
01:40 Hulk vs Wolverine (Hulk Versus, USA 2009)*
02:20 InfoTV

Tallinn 10130
Toom-Rüütli 3/5
www.kesknadal.ee

Pensionärid siiski usuvad ja loodavad

Haapsalu pensionäridel on mure – nimelt ei suuda me enam toime tulla oma väikese pensiga. Elu on läinud kole kalliks, eriti arstirohud ja haiglad, aga ka toit läheb järjest kallimaks. Läksime abi otsima oma linnapealt, aga hr Sukles vastas, et meie mured ei kuulu tema töövaldkonda ja palus avalduse kirjutada linnavolikogu esimehele hr Karilaiule, kes teab, kellele meie soovid edasi anda.

Meid huvitab väga, kuidas Keskerakonna esimees hr Savisaar kui linnapea saab Tallinnas pühadeks ja isegi sünnipäevadeks maksta vanainimestele toetust. Kui varem saime meiegi mõnel aastal veidi pensilisa, siis hr Ansipi valitsuse ajal on küll antud enne valimisi lubadusi, et pensione tõstetakse, aga peale valimisi pole miskit raha juurde pandud.

Ainus, kellele me oleme saanud oma raskustest rääkida, ongi hr Karilaid, kuigi kahjuks pole see temagi töö, kuid ta on väga abivalmis ja arusaaja inimene, kes abiotsijad kenasti ära kuulab. Jääme nüüdki lootma tema abi peale. Suurem osa meist hääletas valimistel hr Karilaiu poolt, ja õigesti tegime. Oleme väga õnnelikud säärase toreda ja hea inimese üle, kes teeb oma meeskonnaga tublit tööd. Mõned ütlevad küll, et siis, kui on vaja temalt telefoniga midagi küsida, pole tal kunagi aega.

Kohalik isamaaliku meelsusega leht Lääne Elu kirjutas ilmaasjata, et linnavolikogu keskerakondlasest esimees Karilaid isetseb ja ei salli teiste arvamusi ja et Haapsalus hakkavat tekkima “kohalik Savisaar”. Aga meie meelest on tõsi see, et enne teda ei tehtud linna ja selle rahva heaks eriti midagi. Nüüd aga on meie väike armas suvituslinn muutunud hoopis kauniks. Oleme tublile noorele mehele väga tänulikud ja loodame, et ta ikka jääbki selliseks nagu ta on seni olnud.

Kui meil 21. mail oli Keskerakonna Läänemaa piirkonna koosolek, kus osavõtjaid oli väga palju, siis osa neist pahandas, et Ansipi ja Laari valitsuse ajal on elu halvemaks muutunud – rahval ei jätku enam elamiseks raha, elu on hoopis kalliks läinud. Kõik me ootame, et elu Eestis siiski muutub paremaks, mitte ei lähe allapoole. Pärast hr Karilaiu kõnet läksime sellelt koosolekult koju hea tujuga, sest südamesse oli tekkinud lootus, et ta aitab muuta Haapsalut, mis tõesti on juba väga palju, näiteks rannaäärsetes piirkondades, läinud veelgi kenamaks, ja elu meie pensionäridel paremaks. Kui tulevad valimised, valime ikka neid, kes arvestavad ka maarahvaga.

Oleks vaid rohkem sääraseid töötegijaid nagu Jaanus Karilaid!

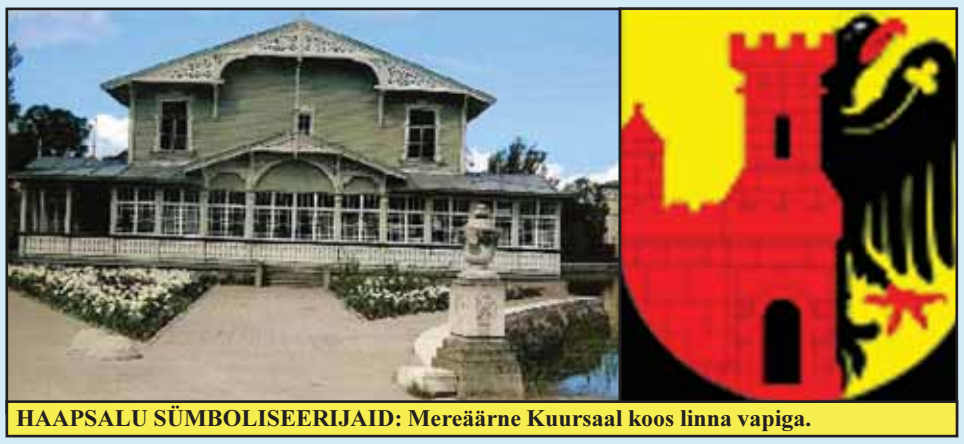
HAAPSALU SÜMBOLISEERIJAID: Mereäärne Kuursaal koos linna vapiga.

Teiste pensionäride palvel pani kirja Meeta Laanemets, Haapsalu

Rakvere jaoks on Jaan Poska mittekeegi

Poska

Mai lõpul saatsin Virumaa Teatajasse avaliku kirja Rakvere linnapeale Andres Jaadlale ja avaldasin rahulolematust linna heakorra üle. Samuti polnud ma rahul sellega, et Eesti vabaduse eest langenud kangelaste haudu ei hooldata (praeguseks on teada 91 säilinud ja plaadiga tähistatud hauda, millest osa on kasvanud võssa). Samuti ei saa olla rahul sellega, et Eesti Vabariigi taastamisega seoses ei taastatud Rakveres Jaan Poska tänavat. See tänav on endiselt alles ja kannab nüüd nime Kastani pst.

Muidugi ei avaldatud minu kirjutist ja Virumaa Teataja siiani sellele vastanud ei ole. Toimetusest öeldi, et need teemad ei ole aktuaalsed.

Ma ei saa aru, kuidas ei ole aktuaalne linna heakord? Tänavad on lagunenud ja linnas tuul keerutab tolmu taevani. Selgunud on ka see, et riik igal aastal on eraldanud Rakvere linnale raha kangelaste haudade eest hooldamiseks. Kuhu see raha kaob? Nüüd on siiski midagi veidi liigutatud, kuna ka mujalt on avaldatud survet Jaadlale. Haudade ümbrus on niidetud, kuid haudu võsast välja raiutud ei ole.

Mulle ei anna kuidagi rahu, et Jaadla juhitud linnavalitsus ei ole midagi teinud selleks, et Jaan Poska tänav saaks oma nime tagasi. 11. juulil läksin Rakveres Tallinna tn. muuseumisse aru pärima. Sealsete töötajate arvates ei pea nemad niisuguste asjadega tegelema, seda tehku linnavalitsus. Vestluse käigus öeldi, et Tartu rahulepingu sõlmija Jaan Poska ei ole Rakvere linna jaoks mitte keegi ja mingeid teeneid ta Rakverele osutanud pole.

Olen hämmingus. Kus me siis elame? Kas meil ei ole enam oma Eesti riiki? Kui me oma kuulsaid surnuid ja nende tegusid ei austa, siis ei austata ka elavaid.

Tõnis Viilol, Lääne-Virumaa

Vastukaja blogija Wabariigi Wärk arvamusavaldusele “Kesknädala” kiituseks

ambuja 2011-07-13

Loomulikult on “Kesknädal” väga populaarne, sest siin avaldatakse vabalt rahva arvamust, milline see ka ei oleks. Siin võib vaielda ja omi seisukohti kaitsta, eriti agaralt kasutavad kommenteerimist valitsusparteide poolt palgatud käsutäitjad. Nende stiil on kohe tuntav ühesuguse teema põhjal, tuleb viriseda ja vinguda kõige selle üle, mida keskerakondlased teevad. Ei tehta väljagi, et keskerakondlik Tallinna linnavalitsus on edukalt läbi viinud kultuuripealinna üritused ja jätkab sama edukalt. Tänu neile on suurenenud turistide vool Tallinna, nagu alles avaldati. Tallinn õitseb, kultuuripealinnana on ta õigustanud igati oma nime. Kõike seda saab avaldada “Kesknädalas”.

Meeldetuletus Jüri Ratasele

Üritan end ikka hoida meie erakonna tegemistega kursis ning muu hulgas tean ka, et Jüri Ratas on nelja aastaga uhanud läbi sõita kõik Eesti omavalitsused. Eks seda on ühelt poolt võimaldanud ja teiselt poolt kohustanud ka Riigikogu aseesimehe amet – palgaline meeskond, auto koos juhiga, vabastus komisjonide tööst. See on kindlasti andnud võimaluse kohtuda nii kohalike inimeste kui ka kohalike omavalitsuste juhtidega, nende inimestega, kes Eestit veel tegelikult elus hoiavad.

Küll aga paneb mind mõtlema Jüri Ratase üks visiitidest Kagu-Eestisse, kus ta keskendus rahvaga kohtumisel peamiselt rääkimisele Riigikogu tööst üldiselt ja muidu maailmaasjadest. Kui poleks teadnud, siis polekski aru saanud, et Ratas on keskerakondlane.

Nüüd olengi hakanud mõtlema: kas ta ei peaks oma visiitidel ka tutvustama meie erakonna maailmavaadet, rääkima Keskerakonna tehtust ja plaanidest, ärgitama inimesi ja eelkõige omavalitsusjuhte Keskerakonnaga liituma? Milline suurepärane võimalus see oleks! Mina ei ole kuulnud, et Ratas oleks toonud erakonda ühegi vallavanema, linnapea või volikogujuhi. Ei ole ju niisama mõtet ringi kihutada, kui sellest erakonnale või ka parlamendile kasu poleks. Sõita läbi üle kahesaja linna ja valla, ning kui neist kasvõi kümne juhid otsustavad pärast seda meiega liituda – see oleks ju tõeline võit! Võibolla teistel kohtumistel Jüri Ratas kasutab ka võimalust tutvustada Keskerakonna vaateid? Aga kui ta seda ei tee, siis peaks hakkama kindlasti tegema.

P.K. Kagu-Eestist

Ester Tuiksoo Tartus

Laupäeval, 30. juulil kl 12 Keskerakonna Tartu büroos (Ülikooli 12) kohtuvad seeniorid kohvilauas Riigikogu liikme **Ester Tuiksooga**. Kõik on oodatud!

Vabariigist diktatuuriks

KARL LUST

Su liisk on selline – sa pead riigi taastama.
Cicero Caesarile 46 eKr

Briti kuninglikud pulmad viisid mõttele, et kõik ei pea olema ostetav ja müüdav. Presidendivalimised Eestis ja Lätis viitavad demokraatia erastamisele. Olari Taal juba unistabki "heast diktaatorist". Mida õpetab meile vabariikliku korra kriis ja krahh Roomas ca 2000 aasta eest? Eestiga on palju sarnast.

Juuli – kuu Julius Caesari auks

Alates vabariigi kehtestamisest 509 eKr pidi iga Rooma kodanik esimesel võimalusel esimese ettejuhtuva relvaga monarhiks püüdleja tapma. Caesar (13. juuli 100 – 44 eKr) oli kuulutatud eluaegseks diktaatoriks ja imperaatoriks, ülempreestriks ja jumaluseks. Ta istus kuninglikus purpurtoogas kuldsel troonil. Marcus Antonius pakkus talle kuninga diadeemi ja rahvas karjus vaimustuses: „Elagu kuningas!" Caesar aga loobus sellest, ja rahva vaimustus kasvas veelgi.

Kuu aega hiljem tapsid vabariiklikud senaatorid ta avalikult Senatis. Rahvas võttis teate vastu algul külma vaikusega, kuid Caesari matusetuleriida juurest mindi tema reeturitele kätte maksma. Kodusõja vabariiklased kaotasid, Caesari mõrtsukad leidsid halva lõpu. Suurmehe surma järel tundus rahvale, et päikesevalgus nõrgenes, ja usuti, et Caesari hing muutus taevatäheks. Võim läks 500 aastaks keisritele. Kuidas rahva meelsus nii järsult vastupidiseks muutus?

Caesar oli linnriiklikku valitsemiskorda muutnud vastavaks suurriigi vajadustele. Lõpetades vallutatud alade hävitava paljaksriisumise, andnud linnadele laialdase omavalitsuse ja jaganud provintsides heldelt Rooma kodakondsust. Need seadused jäid püsima riigi lõpuni. Diktaator oli kaotanud veriste kodusõdade ja mässude põhjused, sõjaväelaste palka kahekordistanud. 80 000 peret said kolooniates maad, väga paljudele jagus tööd ka kodumaal. Võlgnike olukorda leevendati. Vaestele jagati raha – Caesar pärandas neile 300 sestertsi hinge kohta. Diktatuur suutis rahuldada kõigi vabade kihtide vajadusi, taastada osaliselt keskklassi, ning riigi eluiga pikenes veel poole tuhande aasta võrra. Meil kehtiv kalender ei erine Caesari kehtestatust ühe aasta piires enam kui mõne minuti võrra.

Parim riik parima rahvaga

753 eKr väikese talupoegliku linnriigina Tiberi kaldal alustanud Rooma suutis vallutada kogu Itaalia ja Vahemereümbruse tänu sellele, et riik ja rahvas olid üks rahva asi (*res publica*). Inimesed ja riik andsid vastastikku kõik mis suutsid. Kõrgeim väärtus oli isamaa (*patria*), sest see andis inimesele tüki tasuta eramaad riigi ühismaast (*ager publicus*). Maatuid oli vähe. Kõiki koormisi ja hüviseid jaotati vastavalt võimetele ja vajadustele. Kõik olid osalised poliitikas. Kodanikult nõuti lugematuid voorusi ja inimeste vahel valitses usaldus.

Sarnane oli ka Eesti riik Vabadussõja ajal, kui isamaa heaks polnud ükski ohver liiga suur, sest riik lubas kaitsta maaomandit. Praegu sunnitakse meile peale õhukest riiki ja minimaalseid kohustusi.

Kodumaa lõpeb oma krundi või talu piiridega. Kreeka ajaloolane Polybius, kes oli Roomas elanud ja riigi olulisi sündmusi jälginud, väitis, et Rooma edu tagas täiuslik riigikord, mis oli segu monarhiast kahe valitava konsuliga, aristokraatiast rahva parimatest ja väärikamatest mittevalitava Senatiga ning demokraatiast rahvakoosolekutega, kus valiti tähtsamaid ametikandjaid. Polybiusele olid teoreetilised skeemid võõrad. Linnriik oli võimalik ainult rahva osaluse ja võrdõiguslikkusega, mille tagasid eramaa ja riigimaa koos. See tingis ranged kombed ja kangelaslikkuse, mis on kodanlusele võõras. Esikohal olid riigi huvid, mitte aga isiklikud huvid, ja riigi heaolu. Rahvas allus Senatile „nagu ihu hingele".

Ajad muutuvad …

Kõik pöördus vastupidiseks peale Puunia sõdu (264–164 eKr), mille käigus saadi nii palju orje, et vaba töö muutus mittetasuvaks ja häbiväärseks. Palgatööd nimetas Cicero räpaseks ja vabale inimesele vääritutks. Riigi üks alus – sõjavägi – oli algul rahvakaitsevägi, kuid siis tuli hakata pika kodunt eemaloleku hüvitamiseks stipendiumi maksma, ja konsul Marius muutis sõjaväe 107 eKr palgaarmeeks, kuhu võeti ka vaeseid raha teenima. Seetõttu oli Caesari sõjaväeline diktatuur demokraatlik, osa veterane sai ka maad.

Hea riik arvestab kõigi huvidega. Meil on elu põhimõtteks „las vaesed maksavad".

Rooma ajalugu tunneb palju kohutavaid kodusõdu ja ohtlikke riigipöördekatseid. Kõige põhjalikuma Rooma ajaloo kirjutanud Titus Livius sai aru, et nende põhjuseks oli maajagamine. Vallutatud aladest muudeti 1/3 „rahvamaaks" ja selle eest tuli tasuda maamaksu. Välismaine vili tuli odavam ja suurem osa Itaalia maast jäi sööti. Seepärast ei olnud ka vaestel enam tööd. Kuna osa eramaast oli maksuvaba, ei läinud maa käibesse. Eliit oli selle vastu, et riik harimata maa välja ostaks ja rahvale harida annaks. Caesaril õnnestus maaküsimus osaliselt lahendada.

Gaius Julius Caesar oli see mees, kes omal ajal kehtestas Rooma riigis näiva demokraatia asemel diktatuuri. Tegelikult tähendas see aga võimu äravõtmist käputäielt rahvast röövivatelt oligarhidelt.

Juba Cicero väitis, et „riigid on rajatud peamiselt sel eesmärgil, et kaitsta eraomandust". Samas pidas ta Rooma riiki rahva varaks (*res publica – res populi*). Vastuolude lahendust nägi ta üksnes esivanemate moraali ja kommete taastamises ning lõpuks langeski oma poliitilise kanapimeduse ohvriks. Kommete reformist piisanuks ka Caesari toetaja, ajaloolase Sallustiuse arvates. Caesar oli ainus, kes taipas, et muuta tuleb kogu ühiskonda ja poliitilist korda.

Raha ja vabadus

Jätame kõrvale orjade massilised ülestõusud, mis Spartacuse ajal haarasid juba suure osa Itaaliast ja purustasid valitsusväed, ning vaatame vabade omavahelist võitlust, mida peeti muu hulgas ka orjade pärast. Caesar tõi neid Galliast vähemalt pool miljonit, kellest osa kasutati äraostmiseks. Diktaatori tiitlisse kuulus ka „vabastaja" ja Caesar oli alustanud kodusõda „enda ja Rooma rahva vabastamiseks käputäiest inimestest", pidades silmas eliiti kuulunud oligarhe. Viimatinimetatute lipukirjaks oli „vabadus" ja „vabariik", ning Caesari tapjad tahtsidki taastada vabadust ja vabariiki. Caesari järglane, ainuvalitseja Augustus ütles: „Ma tõin vabariigile vabaduse", tehes ühe kandidaadi poolt hääletamise ja valimistest osavõtu sunduslikuks. (Samasugune süsteem kehtis meil kogu nõukaaja, kui riigikorraks oli formaalselt vabariik.)

Rooma kuldne aeg koos kogukondlikkusega oli kadunud ning võim ja rikkused koondunud rikka eliidi kätte nagu meil praegu. Nad suutsid ära osta rahva, samuti rahvakoosolekuid ja poliitikuid. Vaatamata karmidele seadustele tehti seda isegi avalikult väljakutel rahalaudade taga; rahva kostitamine ja vaatemängude korraldamine olid norm. Egiptusest tulles jagas Caesar raha. Rikkad ostsid ja müüsid terveid riike ja rahvaid. Sulla diktatuur (83–79 eKr) viis rahva kunagise kõrge moraali päästmatult alla. Moodi läks luksus, mille vastu anti asjatult seadusi. „Kodanik hakkas eelistama raha kõigele muule ja voorus jäi müntide varju" (Horatius). Suure sotsiaalse ebavõrdsuse korral, kui puuduvad sotsiaaltagatised, saab demokraatiat ainult mängida.

Uued ajad, uued kombed

Cicero andmetel virelesid vaesuses pooled elanikest ja vaesuspiiriks luges Juvenalis 20 000-sestertsist varandust. Ausaid ja õigeid oli vaeste hulgas väga vähe, kuna puudus pani mõtlema, kust kasu saada, väitis Cicero. Nad ei hoolinud ei endast ega riigist, lisas Sallustius. Cicero ise kartis vaeste ehk pleebsi revolutsiooni. Clodiuse reform tagas vaestele tasuta vilja 500 aastaks, esialgu sai 300 tuhat inimest poolteist kilo vilja päevas. Aga riided ja korter? Lastest nad ka ei hoolinud. Raha eest olid vaesed valmis ka mis tahes individuaalseks kuriteoks, sh valevandumiseks kohtus, mis muutis õigusemõistmise mustaks asjaks. Eeskätt lihtrahva hulgas hakkasid levima Ida usundid, müstika, maagia, imed ja astroloogia; valitsevat riigiusku vaevalt et keegi tõsiselt võttis, ka mitte eliit. Kuna kõrgema võimu kandjaks oli rahvas, tekkis enne valimisi valijate äraostmise tõttu rahapuudus ja pankurid-liigkasuvõtjad tõstsid laenuprotsente. Võlaprobleem ja maksejõuetus halvas kõiki kihte, olles Catilina vandenõu (63 eKr) ja Clodiuse kardetava mässu (52 eKr) üks põhjusi. Caesarile tagas otsustava edu Gallia sõjas röövitud kuld, mis võimaldas olulisemad vastased üle makstes lihtsalt ära osta. Tema kätte langes ka riigikassa.

Moraal ja inimesed olid muutunud, lokkasid pahed. Eriti ohtlikuks peeti omakasupüüdlikkust (*avaritia*), mis meile on iseenesestmõistetav. Austati ainult raha ja seetõttu tallati voorus jalge alla, kirjutas Sallustius Caesarile. Ta unistas isegi raha kaotamisest ja Caesar kiitis germaanlaste kommet maad ümber jagada, mis välistas raha. Kõik maailma ja Eesti parempoolsed teevad ühe vanaajast tuntud vea – „ahnus võidab mõistlikkuse" (vt Joseph E. Stiglitz. Vaba langemine, 2011).

2000 aastat hiljem

Balti riikides toimus pärast esimest iseseisvumist koos taluühiskonna lagunemisega kiire areng demokraatiast diktatuurini, nagu kogu Kesk- ja Ida-Euroopas. Enne arreteerimist kirjutas president Päts Soome saadikule Soome–Eesti kuningriigi unistusest. Praegu kirutakse meil jälle kildkondlikkust ja isiklike huvide eelistamist rahva omadele, nagu polekski individualism kodanliku ühiskonna nurgakivi. Hea riik arvestab kõigi huvidega, meil aga on elu põhimõtteks „las vaesed maksavad". Sõna „partei" (ld *pars*) tähendab Cicerol ühe isiku, mitte maailmavaate pooldajaid, ja see on meilegi tuttav. Lätis ei saa parteid riigilt raha, ja siis tuleb raha oligarhidelt, kel on taskuerakonnad, kes määravad ka presidendi, toimugu see Seimis või loomaaias. Enamik Baltikumi valijatest ei saa aru, et nad on juba kaks aastakümmet hääletanud iseenda ja oma rahva eluliste huvide vastu, lastes end ära osta lamepopulistlikest valedest.

Suure sotsiaalse ebavõrdsuse korral, kui puuduvad sotsiaaltagatised, saab demokraatiat ainult mängida.

Roomas teati, et ahnus ja vaesus pimestavad mõistuse. Kehvem rahvas valis oma huve kaitsma kaks rahvatribuuni, kes said tagasi lükata iga seaduse, kui see kahjustas plebeide huve. Meil nõutakse Riigikogu liikmetele madalat palka, unustades, et Rooma senaatorid ja kõrgemad ametnikud töötasid rahva heaks tasuta. See eeldas suurt rikkust ning tingis äraostmise ja korruptsiooni.

Lätlased taipasid rõõmustada, et uus president Andris Berzinš saab riigis kõige kõrgemat pensioni ja on võinud pankurina midagi vanaduspõlveks kõrvale panna. Riias kerjavad pensionärid, käes plakat teabega , kui kaua nad nälginud on.

Meie eetikute ja usuinimeste lootused on lapsemeelsed. Soovimata midagi teha nälgivate laste heaks, tahab Liisa Pakosta seadusega panna vanemad lapsi armastama.

Lastekaitseseadus § 59 1. 1 nõuab abivajajast teatamist, mida keegi ei ole teinud. Caesari moraalireformi järel kirjutas Ovidius, et häbi, õigluse ja truuduse asemele on astunud pettus, julm vägivald ja üliõel rahaahnus. Maailma tuntumaid moraliste Seneca (4 eKr – 65) mahitas keiser Nero jälki roimi ja ajas võimurina kokku riigi ühe suurima varanduse. Roomas tehti sellistele tihti riigikassa täitmiseks ots peale, ja ega Hodorkovski käsi Venemaal palju paremini pole käinud. Vene rahva enamusele on demokraatia p**akraatia.

Milleks loota seadustele? Parempoolsed muutsid riigi taastamise ajal – kui Cicero sõnu kasutada – „suurima õiguse suurimaks ebaõigluseks". Roomas sõltusid inimeste kohustused nende varanduslikust klassist, nagu oli olnud ka Ateenas. Vaeste päralt olid tasuta leib ja vaatemängud (*panem et circenses*). Cicero meelest teeb meid inimesteks haritus (*humanitas*).

Haridusminister Jaak Aaviksoo suur idee anda tasuta kõrgharidus neile, kes täidavad õppekava täismahus, tähendab tasuta hariduse andmist neile teiste arvel, kes ei suuda oma lastele õpingute ajaks ülalpidamist tagada ja kelle lapsed peavad tööle minema. Põhiharidusest piisab mõistmaks, et see lõikab läbi enamiku noorte unistused eneseteostuseks nagu vikat jaanieelset heina.

Olari Taal soovib Eestile head ja tarka diktaatorit (PM Arter 14.02.09). Caesarism oli äärmuslik despotism koos äärmusliku demokraatiaga (W. Roscher, 1892).

Kas ka meil nii hästi läheb?

Nädala juubilar MANIVALD MÜÜRIPEAL 80

Eestis on lehetegemine algaegadest peale olnud ka tõeline rahvaajakirjandus. Kas oleksid Jannsen, Jakobson ning teised maakeelse trükisõna tähtsad tegijad suutnud peaaegu et suudetamatut, kui nende taga ja kõrval poleks olnud usaldusväärset aateliste kaastööliste väge?

Ajakirjanduse ümber tegutsejate tavaliigituse järgi on Manivald Müüripeal (MM) kirjasaatja, s.t toimetusele informatsiooni lähetav isik. Lähiminevikust mäletame, et igal lehetoimetusel lausa pidid olema töölis- ja maakirjasaatjateks tituleeritud toetajad – n.ö kirjutav aktiiv. Paljudel neist jäigi, leibaandvast ametist hoolimata, püsivalt külge vajadus kajastada elunähtusi ajakirjanduse huvides.
MM on üks nendest, keda on ikka kannustanud mure rahva käekäigu pärast. Tema kaastööst on aegade jooksul kasu saanud paljud toimetused – alates vallalehest kuni esinduslike üleriigiliste väljaanneteni. Kindlamast kindlam, et ka Kesknädala aastakäigud saanuks sisult ja mõjult kitsimad ja kõhnemad, kui poleks olnud võimalust ära trükkida kirjapanekuid, milles MM on jäädvustanud olnut või vaatab tulevikku.
MM esindab eestlaste seda põlvkonda, tänu kellele jäi ka keerukatel aegadel püsima ja pingutab edasi kesta eesti maaelu. Tublimad neist meestest ja naistest vääriksid pealtnäha argiste, kuid tähtsuselt mõnikord ajalooliste tegude eest nii aurahasid kui ka ausambaid. Kogu seda elu on MM aidanud põlistada, tõsise kirjamehe kombel üles tähendades nii enda kui ka rahva eluavaldusi, andes neile oma hinnangu. Tema põhjalikke teatmematerjale talletatakse Eesti Rahva Muuseumis, Haapsalus Läänemaa muuseumis, Lihula muuseumis jm.

End on MM esitlenud nõnda: "Mina, Manivald Müüripeal (passis Manifalde), olen sündinud 19. juulil 1931 Haapsi külas Saulepi vallas (hilisem Varbla vald) Läänemaal. Sündisin emapoolse vanaema Toritamme talus oma pere esimese lapsena. Kui 1940. aastal oli võimuvahetus, olin 9-aastane. Varbla koolis sai käidud kolme riigivõimu ajal. Panen kõik kirja nii, nagu ma ajajärgud olen läbi elanud."
1933. a. hakkasid vanemad rajama nn uudismaatalu – riigilt renditi 8 ha metsaga kaetud raba ja 18 ha metsast nõmme; polnud ei jalatäitki põllumaad, ei ühtki hoonet. 1934. a. sügiseks võidi juba oma elamisse kolida – valmis sai rehetuba ja väike kamber, ka loomadele mõeldud rehealune oli kuidagimoodi katuse all. Et oldi metsa keskel, pandi talule nimeks Metsa.
Pärast Varbla Mittetäieliku Keskkooli lõpetamist sai talupoisist kaluriühistu liige, seejärel tuli süüa kolhoosi arveametniku ja raamatupidaja leiba. Aastad 1951–1954 möödusid sõjaväes – Kaukaasias lennuväljade ehitamise polgus ja ehituspataljonis Moskva all. Suur sundsoov keskharidus omandada pani kasutama tollaseid õppimisvõimalusi: 1961–1964 Kehtnas läbi tehtud Nõukogude-Partei Kool andis noorema agronoomorganisaatori kutse; järgnes tudeerimine EPA-s, õpetatud agronoomi-ökonomisti diplomi sai MM kätte kuu enne 40. sünnipäeva. 1967. aastal algas tal töö Haapsalu rajooni "Esimese Mai" kolhoosi esimehena.

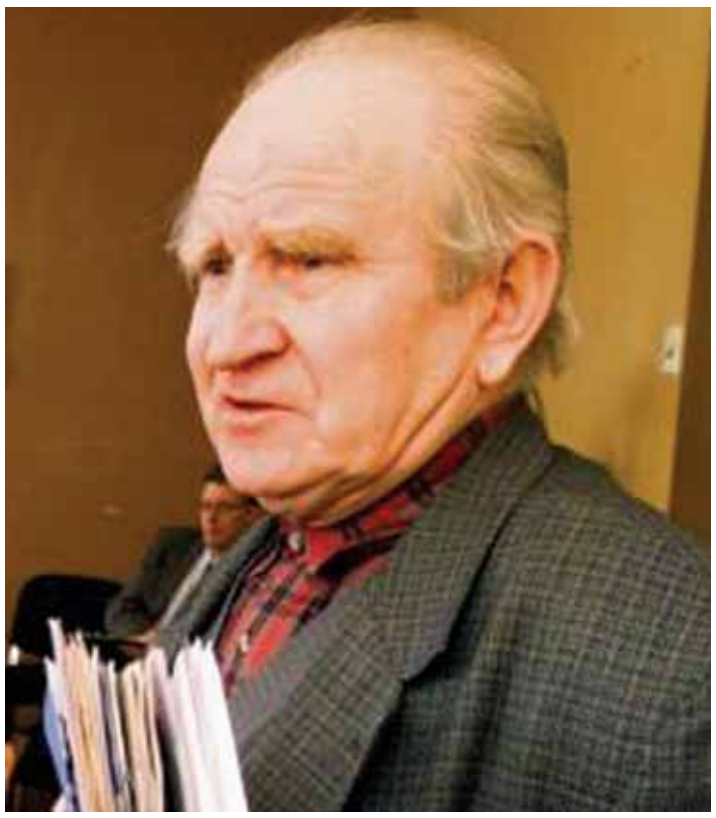

Kõige selle saatjaks on olnud MM enda sõnul elukestev õppimine kõikvõimalikel viisidel (vt üksikasjalikumalt allpool) ja töö Eesti põllumajanduse ning maaelu heaks.

Kõik nähtu-kuuldu-õpitu pani mõtlema üha ühiskonnakriitilisemalt. Veelgi enam – MM püüdis teha nii, et selline suhtumine saaks omaseks teistelegi. Samast vaimust on kantud tema arvamusavaldused, mida iga huviline võib ka Kesknädala e-arhiivist üles leida. Ega vabameelsus jäänud "vääriliselt hindamata" – MM kui "Sõpruse" näidiskolhoosi esimehe asetäitja teaduse juurutamise alal enam ei kõlvanud ametisse parteivastaseks liigitatud suupruukimise pärast.
Mõnigi kirjutis, milles MM püüdis avada tõest pilti Eesti elust, jäi kinni tsensuuriväravasse. Näiteks aastavahetusel 1979/80 Sirbi ja Vasara jaoks kirja pandud "Mõtisklusi külaelu lähiminevikust ja tänapäevast" ei näinud trükivalgust, kuigi peatoimetaja Vello Pohla, kes peagi ka ise ametist lahti sai, oli mitmel korral käinud avaldamisluba kauplemas.

Sädeinimene, s.t teiste sütitaja ja innustaja oli MM siis ja on ka praegu – niisugune on tema põhiolemus. Üks näide sellest ilmus neli aastat tagasi saarlaste päevalehes "Saarte Hääl" pealkirja all "Miks meie rahval puudub uhkus?". 75-aastane pensionär MM väitis: "Uhke oma riigi üle saab olla see rahvas, kes on ka peremees oma riigis. Meie ei ole enam peremehed omal maal, vaid oleme väliskapitali sulased oma isade maal. [---] Kui poole sajandi möödudes ilmnesid esimesed märgid taasiseseisvumise võimalusest, läks rahvas kohe kaasa. Kõik lootsid saada peremeheks omal maal. Õige varsti saime aga nii targaks, et mõista: see iseseisvus on formaalne. [---] See on veel õnnega koos, kes leiab kodumaal tööd kuigivõrd mõistliku palgaga. Kümned tuhanded eestlased on aga sunnitud müüma oma tööjõudu välismaal, tihti poole hinnaga. Oma tööjõudu välismaal müüvad eestlased jätavad sinna ka suurema osa oma tööga loodud lisaväärtusest. Raja taga kokkuhoidlikult elades õnnestub mingi summa koju perele tuua. Küllalt suur osa sellest läheb tõenäoliselt majalaenu tagasimakseteks välismaa pangale. Ülejäägiga läheb pereema poodi, kus on sunnitud ostma suurelt jaolt välismaa kaupa. [---] Nii jääb eestlasest sulase tööga loodud lisaväärtus suures osa väliskapitali kätte ja kodumaise rahvusliku majanduse taastamist enam ei tulegi."

Üle 34 aasta kunagises ainuparteis olnud skeptik näeb tänaste erakondade põhipuudust selles, et "nende ridades on nii vähe tõsiusklikke parteisõdureid. Miks kõik parteid maksavad ränka raha reklaamifirmadele, et populariseerida partei seisukohti ja lähemaid-kaugemaid eesmärke? Seda peavad tegema oma liikmed, aga mitte tellitud reklaamitegijad. [---] Poliitiline agitatsioon on midagi muud ja seda peab partei oma sisemiste jõududega tegema."

Ennastarendavalt elatud aastail talletatu väärib raamatutesse põlistamist. Äsja jõudiski müügile rohkem kui 200-leheküljeline "Rahuta rannamaa", milles MM oma suguvõsa taustal käsitleb vähetuntud sündmusi Läänemaal aastaist 1940–1949: rannakülade elu, Pilliotsa lahingut Kihnus, omakohtu ohvreid. Kultuurilooliselt väga väärtuslikeks hinnatakse peatükke Varbla koolist.
Oi kui põnevat materjali Eesti elu kohta on aga juba valmis mitme raamatu jagu!

Siinkohal tuletaks meelde: MM pole Eestis ainus omapäimõtleja. Kui rikas meie rahvas oleks, kui ka enamate eestimaiste tarkpeade vaimuvara kättesaadavaks tehtaks!

Kesknädala toimetus jääb oma juubilarkirjasaatjalt ootama üha uusi põnevaid kaastöid. Selleks soovime talle kõva tervist ja rohket jõudu!

Tiit Maksim

Katkeid Manivald Müüripeali käsikirja "Nõukogude aja mõned mälestused ja põgusad põiked tänapäeva" (2004) peatükist:

Eluaegne õppimine

Varbla Mittetäieliku Keskkooli VII klassi lõpetasin 14.06.1946. Olude sunnil pidin 15-aastasena jääma Toritammele vanaemavanaisa abiliseks. **Siis algas minu 56 aastat kestev töö koos õppimisega käsikäes.** Nemad olid minu esimesed õpetajad, kes õpetasid talutööde ja kalapüügi oskusi. Olin vanaisal abiks, kui ta ehitas valmis oma elu viimase purjepaadi.

Kui 17.10.1949 asusin tööle "Murrangu" kolhoosi arveametnikuna, siis esimene raamatupidamise õpetaja oli Kustas Kalle (mitte see valge hobuse ostja). Siis oli võimalik kaks kuud Lihulas kursustel olla. [---] 1951. a. suvel alustasin **kaugõppes raamatupidamise õppimist Statistika Keskvalitsuse Õppekombinaadi juures**. Septembris käisin Haapsalus ühel sessioonil ja siis tuli sõjaväkke minek.

Sõjaväes tuli olla 10.10.1951.a. kuni 29.11.1954.a. Olin tööpatis ja sõjaväelist õpetust oli õige minimaalselt. Sõjaväes olles relvast ühtegi pauku teha ei saanud. Samal ajal sain mingi ettekujutuse sõjaväe majandusasjadest. Tuli teha roodu kaptjorsiku tööd. Olla rooduvanemal abiks jooksva töö tegemisel. Pool aastat tuli juhatada söökla jooksvat tööd, kus toidustati iga päev 700–800 inimest. Need tööd andsid sellist kogemust, et oleks võinud jääda sõjaväkke üleajateenijaks. See variant mind ei huvitanud.

Raamatupidaja töö algas jälle 1955. a. jaanuaris, millega kaasnes iseseisev pidev õppimine. 15.11.1958 lõpetasin raamatupidajate kaugõppekursuse NSVL Põllumajandusministeeriumi ÜAKK Eesti Filiaalis. Sooritasin kõrgemale hindele kõik 5 vajalikku eksamit ja sain tunnistuse nr. 4888.

1957. a. sai õpitud kursustel ja sain **mootorratta- ja amatöörautojuhi lubade** omanikuks. 1978. a. õppisin veel autoasjandust ja sain **III liigi autojuhi load**. III liik andis õiguse töötamiseks ka palgalise autojuhina.

Kogu aeg oli mõttes, et on vaja asuda ka keskhariduse omandamisele. Aeg läks. 1956. a. partei tegi ettepaneku, et võiks minna õppima kolmeaastasse parteikooli, mille lõpetamisel saab keskhariduse. Selle võimaluse jätsin siis kasutamata. Oli plaan abielluda. Abikaasaga oli kokkulepe, et kui autoosturaha on kodus olemas, siis võin mina kooli minna.

Olukord kujunes kurvemaks. 1960. a. 28. oktoobril jäin leseks. Oli 1961.a. märts, kui läksin oma õppimissooviga parteimajja. Samal ajal oli hinges väike ärevus, et võidakse minu soovi rahuldamisest keelduda. Kartsin seda, et võidakse meelde tuletada minu käitumist 1959. a., kui keeldusin minemast kolhoosiesimeheks. Sellest paariaastase tagusest asjast üldse juttu ei tehtud. Mind otsustati saata õppima **EKP KK juures asuvasse Nõukogude-Partei Kooli, mis asus siis Kehtnas.**

Varbla kooli lõpetamisest oli möödas 15 aastat. Olin juba 30 aasta vana, kui mul õnnestus jätkata haridusteed. Suvel sai käidud KK mandaat- ja arstlikus komisjonis ning sooritatud sisseastumiseksamid. Kool algas 1.09.1961 ja lõpuaktus toimus 25.07.1964. Õppimist olen võtnud alati täie tõsidusega ja püüdnud saada paremaid hindeid. Kolme aasta jooksul tuli Kehtnas teha 27 eksamit. [---] Ainult algebras sain eksamihindeks rahuldava. Eksamihinnete kogusumma oli 125 punkti, jagades selle 27-ga, sain keskmiseks eksamihindeks 4,63. Jäin selle tulemusega väga rahule. Olin selle kooli 427. lõpetaja. Lõpetamisel omistati **noorem agronoom-organisaatori kutse**, III liigi traktoristi kutsetunnistus ja poliitteenistuse leitnandi auaste. [---] Lisaks kahel talvel osalesin Kehtna sovhoosis toimuvatel saksa keele kursustel. Õppisin koos nendega, kes valmistasid end kandidaadiminimumi eksamiteks.

Keskharidus oli nüüd käes, kuid hing ihkas enamat. Haapsalu parteimaja daamid soovitasid mul asuda kaugõppes õppima EKP Tallinna Linnakomitee Marksismi-Leninismi Ülikooli. [---] Seoses õppimise alustamisega EPA-s jäi see Tallinnas õppimine seekord lõpetamata. **Uurisin õppimisvõimalusi EPA kaugõppeteaduskonnas**. Tallinnas toimusid konsultatsioonid, kus korrati sisseastumiseksamite aineid. 1965. a. sügisel hakkasin neid õppepäevi laupäeviti-pühapäeviti külastama, elades samal ajal Tallinnast 90 km kaugusel. 1966. a. jaanuari alul läksin EPA-sse sisseastumiseksamitele ja samal ajal toimusid ka veel konsultatsioonid. Ööbisime nn "Peeglite saali" põrandale pandud madratsitel. Eksamid said tehtud. Eesti keele kirjandiks valisin "Töö kiidab tegijat", mis hinnati 3= (kolm kahe miinusega), kuid [---] mind võeti vastu kaugõppeteaduskonda põllumajandusökonoomika erialale. [---]

Igapäevane agronoomitöö ei võimaldanud kevadisele ja suvisele sessioonile minna. Suvel sain juba 35 aastat vanaks. Käisin korraks Tartus uurimas, **kas saaks veel kaugõppest minna üle statsionaarsesse õppesse.** Ajasin juttu mitme väiksema ametnikuga, kuid nemad tõid peamiseks takistuseks minu vanaduse. Jätsin igaks juhuks kirjaliku avalduse, millele sain nädala pärast eitava vastuse.

Kurtsin oma kurba olukorda ka vend Villu naisele Heilile, kes oli sel ajal ENSV Ülemnõukogu saadik ja istus Toompeal **EPA rektori Minna Klementiga** ühes lauas. Heili oli siis temale minu muret ja soovi kurtnud. Minna oli öelnud, et tulgu kohe korraks Tartu. Sõitsin Tartu ja kohtusin Minna Klementiga, kes palus minul kirjutada avalduse ja lubas esmaspäeval Moskvast luba küsida. Käes oli juba 1966. a. septembri viimased päevad, kui sain Tartust EPA rektori käskkirja, millega lubati mul asuda päevasse õppevormi ja olla õppetööl 03.10.1966. Nagu hiljem selgus, oli selline otsus küllalt erandlik. [—-]

Kolhoositöö ja koduste asjade lõpetamiseks oli ainult jäänud 3 päeva. Eelmisel aastal oli mind valitud ka kolhoosi partorgiks. Nüüd pidin minema Haapsallu, neile oma lahkumisest ette kandma ja ennast arvelt maha võtma. I sekretäriks oli **Ülo Nõmm**, kes sugugi ei uskunud minu juttu, et lähen Tartu statsionaari õppima. Tema esialgu arvas, et see õppimise jutt on mingi suitsukate ja tahan kuhugi paremale tööle minna. Lõpuks jäi uskuma, kuid tal oli üks omapoolne soov-tingimus. Kui neil on kuhugi mingit juhti-ametnikku vaja, siis nad otsivad mind üles ja ta loodab seda, et mina siis eitavalt ei vasta. **Andsin nagu vaikiva nõusoleku.**

Loe edasi internetist:
www.kesknadal.ee

Telli Kesknädal! * Helista 617 77 17 * www.tellimine.ee * tellimine@expresspost.ee